

PROGRAM STUDIÓW

Program obowiązuje od roku akademickiego: 2024/2025

1. KIERUNEK STUDIÓW: **HISTORIA**
2. KOD ISCED: 0222
3. FORMA/FORMY STUDIÓW: STACJONARNE/NIESTACJONARNE
4. LICZBA SEMESTRÓW: 4
5. TITUŁ ZAWODOWY NADAWANY ABSOLWENTOM: MAGISTER
6. PROFIL KSZTAŁCENIA: OGÓLNOAKADEMICKI
7. DZIEDZINA NAUKI: NAUKI HUMANISTYCZNE
8. DYSCYPLINA NAUKOWA (dla kierunku przyporządkowanego do więcej niż 1 dyscypliny wskazuje się dyscyplinę wiodącą, w ramach której będzie uzyskiwana ponad połowa punktów ECTS oraz określa liczbę punktów ECTS dla każdej z przypisanych dyscyplin): HISTORIA
9. Liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów: 120
  - 1) Liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia na studiach stacjonarnych: 62 – ścieżka nauczycielska, 64 – ścieżka nienauczycielska: I A *historia kultury i zarządzania jej dobrami*; I B *wojskowe dziedzictwo kulturowe*. Liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia na studiach niestacjonarnych: 43 – ścieżka nauczycielska, 38 – ścieżka nienauczycielska: I A *historia kultury i zarządzania jej dobrami*; I B *wojskowe dziedzictwo kulturowe*.
  - 2) Liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć związanych z prowadzoną działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów w wymiarze większym niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS – na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych: 87 – ścieżka nauczycielska, 101 – ścieżka nienauczycielska: I A *historia kultury i zarządzania jej dobrami*; I B *wojskowe dziedzictwo kulturowe*.
  - 3) Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje realizując zajęcia podlegające wyborowi (co najmniej 30% ogólnej liczby punktów ECTS): na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych: 78 – ścieżka nauczycielska, 73 – ścieżka nienauczycielska: I A *historia kultury i zarządzania jej dobrami*; I B *wojskowe dziedzictwo kulturowe*.

W przypadku bloku przedmiotów z zakresu przygotowania do zawodu nauczyciela historii z godnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (zał. 1) – program studiów umożliwi studentom wybór zajęć w grupie zajęć A, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 5 % liczby punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów. Student realizujący blok nauczycielski z grupy przedmiotów podstawowych/kierunkowych dokonuje wyboru przedmiotu za 29 punktów ECTS (warsztat naukowy historyka, seminarium dyplomowe, wykład monograficzny).

Studenci wybierający ścieżkę II (nauczycielską) realizują następujące przedmioty: przedmioty z zakresu dyplomowania (seminarium magisterskie i wykład monograficzny w języku obcym), przedmioty z zakresu przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela przedmiotu Historia; przedmioty z zakresu przygotowującego do nauczania drugiego przedmiotu – Wiedza o Społeczeństwie: dydaktyki i treści programowych z zakresu przedmiotu Wiedzy o Społeczeństwie Ponadto student jest zobligowany do realizacji praktyk zawodowych (psychologiczno-pedagogicznych w szkole ponadpodstawowej; śródrocznych i ciągłych z historii w szkole ponadpodstawowej, śródrocznych i ciągłych z wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej i ponadpodstawowej. Dodatkowo studenci obu ścieżek wybierają jeden z przedmiotów w zakresie wsparcia uczenia się: Tutoring / Coaching.

Studenci mają możliwość wyboru jednej z dwóch ścieżek nienauczycielskich: I A *historia kultury i zarządzania jej dobrami* lub I B *wojskowe dziedzictwo kulturowe*. W przypadku wyboru ścieżki I A realizują w jej ramach następujące przedmioty: przedmioty w zakresie historii kultury i zarządzania jej dobrami, przedmioty w zakresie dyplomowania (seminarium magisterskie i wykład monograficzny w języku obcym) oraz jedną z dwóch grup przedmiotów do wyboru (*historia ciała i cielesności – aspekty kulturowe* lub przedmioty z zakresu *historii życia codziennego w wojsku na przestrzeni dziejów*). Studenci wybierający ścieżkę I B realizują w jej ramach następujące przedmioty: przedmioty z zakresu *wojskowego dziedzictwa kulturowego*, przedmioty z zakresu dyplomowania oraz jedną z dwóch grup przedmiotów do wyboru (*historia ciała i cielesności - aspekty kulturowe* lub przedmioty z *historii życia codziennego w wojsku na przestrzeni dziejów*). Ponadto student wybierając powyższą ścieżkę jest zobligowany do realizacji praktyk zawodowych (60 godzin), Dodatkowo studenci obu ścieżek wybierają jedno z przedmiotów w zakresie wsparcia uczenia się: Tutoring/ Coaching.

- 4) Liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych, nie mniejsza niż 5 ECTS: 7 (bez względu na wybór ścieżki kształcenia): Tutoring / Coaching - 2; Artystyczne dziedzictwo Europy – 1; Kultura słowa – 2; Filozofia – 2 ECTS.
10. Łączna liczba godzin zajęć: studia stacjonarne: ścieżka nienauczycielska – 3006, ścieżka nauczycielska – 3006, w tym liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia: ścieżka nauczycielska 1546, ścieżka nienauczycielska – 1601; studia niestacjonarne, ścieżka nauczycielska 966, ścieżka nienauczycielska – 956. Łączna liczba godzin realizowanych na studiach stacjonarnych w formie e-learningu – 10 godzin.
11. Koncepcja i cele kształcenia (w tym opis sylwetki absolwenta):

Studia II stopnia na kierunku historia łączą ogólne wykształcenie w tej dyscyplinie z możliwością zdobycia umiejętności adekwatnych do potrzeb rynku pracy. Stanowią one kontynuację i rozszerzenie wiedzy oraz umiejętności zdobytych na studiach I stopnia. Koncepcja kształcenia na kierunku historia II stopnia (studia magisterskie) zakłada prowadzenie wyspecjalizowanych badań naukowych w zakresie historii oraz prowadzenie działalności edukacyjnej związanej przedmiotowo z dyscypliną historia. W związku z tym, zasadniczym celem kształcenia jest zapewnienie absolwentowi poszerzonej i pogłębionej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, a tym samym wyposażenie go w narzędzia pozwalające na kreowanie postaw odpowiedzialności za przechowywanie i aktualizowanie depozytu pamięci o przeszłości. Realizacja wskazanego zadania w ramach programu studiów umożliwia wyedukowanie elit społeczno-kulturalnych, które posiadają świadomość konieczności zachowania i upowszechniania dziedzictwa historyczno-kulturowego w wymiarze regionalnym, krajowym i globalnym.

Osiągnięciu tego celu służy odpowiedni, przemyślany program studiów, obejmujący następujące przedmioty:

- kształcenia ogólnego z zakresu języka, kultury, sztuki i teorii komunikacji;
- kierunkowe z zakresu historii;
- z zakresu dyplomowania;
- grupy przedmiotów fakultatywnych (ścieżki);
- praktyki.

W konsekwencji przedstawionych wyżej założeń, w programie studiów II stopnia wyodrębniono ścieżki do wyboru: **nauczycielską** i **ninauczycielską**. W przypadku wyboru ścieżki ninauczycielskiej, student może podjąć studia w zakresie *historii kultury i zarządzania jej dobrami* lub *wojskowego dziedzictwa kulturowego*.

A. Ścieżka nauczycielska:

Celem ścieżki jest przygotowanie absolwenta do wykonywania zawodu nauczyciela przedmiotu Historia (w szkole ponadpodstawowej) oraz nauczyciela drugiego przedmiotu – Wiedzy o Społeczeństwie (w szkole podstawowej i ponadpodstawowej). Absolwent kierunku *historia* ścieżki nauczycielskiej (po zrealizowaniu grup przedmiotów przygotowujących do prowadzenia przedmiotów: Historia, Wiedza o Społeczeństwie), uzyskał gruntowną i poszerzoną wiedzę, umiejętności i kompetencje, umożliwiające mu:

- zrozumienie i badanie procesów społeczno-politycznych oraz ekonomicznych, zachodzących w przeszłości, a także w czasach współczesnych;
- posiadanie umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemów zawodowych nauczyciela ww. przedmiotów;
- znajomość nowoczesnych metod nauczania i pracy z uczniami.

B. Ścieżka ninauczycielska (*historia kultury i ochrona jej zasobów / wojskowe dziedzictwo historyczne*):

Celem w/w ścieżek ninauczycielskich (jednej, z dwóch do wyboru przez studenta) jest przygotowanie absolwenta do podjęcia samodzielnej aktywności na rynku pracy: w instytucjach naukowych, ośrodkach kultury, muzeach, wydawnictwach, galeriach sztuki oraz w odpowiednich działach jednostek rządowych i samorządowych, a także w mediach.

Absolwent kierunku *historia* ścieżki ninauczycielskiej (po zrealizowaniu grup przedmiotów w zakresie ścieżki *historia kultury i ochrona jej zasobów* lub *wojskowe dziedzictwo historyczne*), uzyskał gruntowną i poszerzoną wiedzę, umiejętności i kompetencje, umożliwiającą mu:

- uzyskanie umiejętności analizy i interpretacji zjawisk historyczno-kulturowych;
- uzyskanie umiejętności interpretacji materialnych i niematerialnych świadectw dziedzictwa kulturowego;
- uzyskanie wiedzy z zakresu historii kultury;
- uzyskanie wiedzy w zakresie historycznych i współczesnych zjawisk antropologicznych, w tym kultury lokalnej i regionalnej.

Absolwent studiów drugiego stopnia może podnosić kwalifikacje w Szkole Doktorskiej i studiach podyplomowych.

12. EFEKTY UCZENIA SIĘ

Objaśnienie oznaczeń:

HIS2A– kierunkowe efekty uczenia się dla kierunku *Historia*, studia drugiego stopnia, profil ogólnoakademicki

NAU2 – efekty uczenia się przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela

W – kategoria wiedzy

U – kategoria umiejętności

K – kategoria kompetencji społecznych

01, 02, 03 i kolejne – numer efektu uczenia się.

Symbole efektów uczenia się dla kierunku	Po ukończeniu studiów absolwent:	Odniesienie efektów uczenia się do:	
		uniwersalnych charakterystyk dla danego poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji (ustawa o ZSK)	charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6–7 Polskiej Ramy Kwalifikacji (rozporządzenie MNI/SW)
w zakresie WIEDZY			
HIS2A_W01	Ma pogłębioną i rozszerzoną wiedzę o specyfice przedmiotowej historii jako dyscypliny nauki.	P7U_W	P7S_WG
HIS2A_W02	Zna terminologię z zakresu nauk historycznych oraz dyscyplin pokrewnych na poziomie pogłębionym i rozszerzonym.	P7U_W	P7S_WG
HIS2A_W03	Na poziomie pogłębionym definiuje miejsce i rolę historii w dziedzinie nauk humanistycznych oraz innych dziedzin i dyscyplin.	P7U_W	P7S_WG
HIS2A_W04	Wykazuje pogłębioną znajomość historii Polski, Europy i świata w zakresie epok historycznych w ujęciu chronologicznym i tematycznym.	P7U_W	P7S_WG
HIS2A_W05	Posiada pogłębioną i rozszerzoną wiedzę na temat powiązań procesów historycznych z aktualnymi problemami politycznymi, gospodarczymi i społecznymi.	P7U_W	P7S_WK
HIS2A_W06	Posiada pogłębioną i uporządkowaną wiedzę z zakresu dorobku historiografii i wyodrębnia jej główne orientacje. Ma rozszerzoną wiedzę na temat głównych kierunków rozwoju badań historycznych i zna najnowsze osiągnięcia w tej dziedzinie.	P7U_W	P7S_WG
HIS2A_W07	Posiada pogłębioną i rozszerzoną wiedzę na temat różnych metod badawczych i narzędzi warsztatowych pozwalających na analizę i interpretację źródeł historycznych oraz innych wytworów cywilizacji przydatnych dla poznania danej epoki historycznej.	P7U_W	P7S_WG
HIS2A_W08	Na poziomie pogłębionym rozumie, że badania naukowe i dyskusja historyczna są procesem stałym, który niesie ze sobą nieustanne zmiany i rozwój poglądów.	P7U_W	P7S_WG

HIS2A_W09	Zna metody i sposoby tłumaczenia tekstów dotyczących zagadnień historycznych przynajmniej z jednego języka obcego nowożytnego i tekstów źródłowych w języku właściwym dla badanej dziedziny.	P7U_W	P7S_WG
HIS2A_W10	Posiada pogłębioną wiedzę na temat technologii informacyjnej, baz danych, a także multimediów i zasobów Internetu, zna wartość informacji w nich zawartych, w tym przydatnych dla badań historycznych.	P7U_W	P7S_WG
HIS2A_W11	Posiada pogłębioną wiedzę na temat pojęć i zasad z zakresu ochrony własności intelektualnej i prawa autorskiego oraz konieczność zarządzania zasobami własności intelektualnej, a także posiada na poziomie pogłębionym wiedzę o podstawach prawnych funkcjonowania instytucji związanych ze sferą działalności studiowanego kierunku.	P7U_W	P7S_WK
w zakresie UMIEJĘTNOŚCI			
HIS2A_U01	Potrafi formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz wykonywać innowacyjnie zadania w nieprzewidywalnych warunkach charakterystycznych dla studiowanego kierunku poprzez właściwy dobór źródeł i informacji z nich pochodzących i krytyczną analizę.	P7U_U	P7S_UW
HIS2A_U02	Samodzielnie wyszukuje, analizuje, interpretuje, selekcjonuje, integruje informacje z zakresu nauk historycznych i pokrewnych, korzystając z bibliografii, baz danych archiwalnych i bibliotecznych, a także źródeł historycznych i literatury. Na tej podstawie potrafi formułować krytyczne sądy.	P7U_U	P7S_UW
HIS2A_U03	Samodzielnie w trafny sposób dobiera metody i konstruuje narzędzia badawcze oraz opracowuje i prezentuje wyniki kwerendy bibliotecznej i archiwalnej, w tym także w postaci przygotowanych przez siebie tekstów historycznych.	P7U_U	P7S_UW
HIS2A_U04	Posiada umiejętność przygotowania wystąpień ustnych i formułowania własnych opinii dotyczących szczegółowych zagadnień historycznych, z wykorzystaniem ujęć teoretycznych oraz różnych źródeł.	P7U_U	P7S_UW
HIS2A_U05	Posiada umiejętność zdobywania i integrowania wiedzy z różnych dyscyplin nauk humanistycznych, a także poszerza umiejętności badawcze, wykorzystując je w sytuacjach profesjonalnych.	P7U_U	P7S_UW
HIS2A_U06	Posiada pogłębione umiejętności badawcze obejmujące analizę źródeł, literatury naukowej i popularnonaukowej, syntezy różnych idei i poglądów oraz procesów społeczno-gospodarczych. Samodzielnie formułuje tematy badawcze oraz posługuje się adekwatnymi teoriami i paradygmatami badawczymi w celu opracowania zagadnień z wybranej dziedziny historii.	P7U_U	P7S_UW
HIS2A_U07	Posiada umiejętności językowe (język nowożytny obcy) określone dla poziomu B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego oraz potrafi samodzielnie w sposób poprawny tłumaczyć fragmenty monografii, artykuły naukowe oraz źródła historyczne z języka obcego na język polski.	P7U_U	P7S_UK
HIS2A_U08	Posiada umiejętność komunikowania się na tematy specjalistyczne oraz prowadzenia debaty w zróżnicowanym i kręgami odbiorców.	P7U_U	P7S_UK
HIS2A_U09	Posiada pogłębioną umiejętność planowania i organizowania indywidualnej pracy historyka oraz kierowania zespołem badawczym.	P7U_U	P7S_UO

HIS2A_U10	Samodzielnie, w sposób uporządkowany i systematyczny korzysta z technologii informacyjnej, baz danych, multimediiów i zasobów Internetu oraz poprawnie opracowuje i ocenia informacje tam zawarte.	P7U_U	P7S_UW
HIS2A_U11	Rozumie i wdraża w życie pojęcie kształcenia ustawicznego oraz konieczność rozwoju zawodowego, ciągłego poszerzania kompetencji w szeroko rozumianym zakresie ogólnohumanistycznym i praktycznych sytuacjach zawodowych.	P7U_U	P7S_UU
w zakresie KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH			
HIS2A_K01	Krytycznie ocenia posiadaną wiedzę i odbierane treści w szeroko rozumianym zakresie ogólnohumanistycznym i uznaje znaczenie wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych oraz praktycznych, zasięga opinii historyków w trudnościach z samodzielnym rozwiązaniem problemu badawczego.	P7U_K	P7S_KK
HIS2A_K02	Jest gotów do systematycznego i aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym środowiska i regionu, interesuje się nowymi formami wyrazu w kulturze, jest przygotowany do inicjowania działań na rzecz interesu publicznego, wykorzystuje do tego celu różne rodzaje przekazu medialnego i kulturowego.	P7U_K	P7S_KO
HIS2A_K03	Myśli i działa w sposób przedsiębiorczy, samodzielnie wskazuje priorytety służące realizacji określonego zadania dla historyka, jest empatyczny, rozumie i szanuje różne poglądy determinowane kulturowo i etnicznie.	P7U_K	P7S_KO
HIS2A_K04	Dbą o dorobek i tradycję zawodu historyka, przestrzega zasad jego etyki i działa na rzecz przestrzegania tych zasad przez innych.	P7U_K	P7S_KR

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela na studiach II stopnia profil ogólnoakademicki (od roku akad. 2022/2023) zgodne z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 25 lipca 2019r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela – zał. 1

Symbole efektów uczenia się dla kierunku	Po ukończeniu studiów absolwent	Odniesienie efektów uczenia się do:	
		uniwersalnych charakterystyk dla danego poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji (ustawa o ZSK)	charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6–7 Polskiej Ramy Kwalifikacji (rozporządzenie MNiSW)
w zakresie WIEDZY zna i rozumie:			
NAU2_W01	klasyczne i współczesne teorie rozwoju człowieka, wychowania, uczenia się i nauczania lub kształcenia oraz ich wartości aplikacyjne w odniesieniu do uczniów szkoły ponadpodstawowej;	P7U_W	P7SW_K
NAU2_W02	normy, procedury i dobre praktyki stosowane w działalności pedagogicznej w szkole ponadpodstawowej;	P7U_W	P7SW_K
NAU2_W03	zróżnicowanie potrzeb edukacyjnych uczniów i wynikające z nich zadania szkoły ponadpodstawowej dotyczące dostosowania organizacji procesu kształcenia i wychowania na tym poziomie edukacji;	P7U_W	P7SW_K
NAU2_W04	sposoby projektowania i prowadzenia działań diagnostycznych w pracy z uczniami szkoły ponadpodstawowej;	P7U_W	P7SW_K
NAU2_W05	strukturę i funkcje, cele, podstawy prawne, organizację i funkcjonowanie szkoły ponadpodstawowej;	P7U_W	P7SW_K
NAU2_W06	procesy komunikowania interpersonalnego i społecznego oraz ich prawidłowości i zakłócenia w odniesieniu do uczniów szkoły ponadpodstawowej;	P7U_W	P7S_WG
NAU2_W07	treści nauczania i typowe trudności uczniów szkoły ponadpodstawowej związane z ich opanowaniem;	P67U_W	P7S_WG
NAU2_W08	metody nauczania i doboru efektywnych środków dydaktycznych, w tym zasobów internetowych, wspomagających nauczanie przedmiotu lub prowadzenie zajęć w szkole ponadpodstawowej, z uwzględnieniem zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych uczniów.	P7U_W	P7S_WG

w zakresie UMIEJĘTNOŚCI potrafi:			
NAU2_U01	obserwować sytuacje i zdarzenia pedagogiczne w szkole ponadpodstawowej, analizować je z wykorzystaniem wiedzy pedagogiczno-psychologicznej oraz proponować rozwiązania problemów;	P7U_U	P7S_UW
NAU2_U02	adekwatnie dobierać, tworzyć i dostosowywać do zróżnicowanych potrzeb uczniów szkoły ponadpodstawowej materiały i środki, w tym z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnej, oraz metody pracy w celu samodzielnego projektowania i efektywnego realizowania działań pedagogicznych, dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych;	P7U_U	P7S_UO
NAU2_U03	rozpoznawać potrzeby, możliwości i uzdolnienia uczniów szkoły ponadpodstawowej oraz projektować i prowadzić działania wspierające integralny rozwój tych uczniów, ich aktywność i uczestnictwo w procesie kształcenia i wychowania oraz w życiu społecznym;	P7U_U	P7S_UO
NAU2_U04	projektować i realizować programy nauczania z uwzględnieniem zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych uczniów szkoły ponadpodstawowej;	P7U_U	P7S_UO
NAU2_U05	projektować i realizować programy wychowawczo-profilaktyczne w zakresie treści i działań wychowawczych i profilaktycznych skierowanych do uczniów szkoły ponadpodstawowej, ich rodziców lub opiekunów i nauczycieli;	P7U_U	P7S_UO
NAU2_U06	tworzyć sytuacje wychowawczo-dydaktyczne motywujące uczniów szkoły ponadpodstawowej do nauki i pracy nad sobą, analizować ich skuteczność oraz modyfikować działania w celu uzyskania pożądaných efektów wychowania i kształcenia;	P7U_U	P7S_UO
NAU2_U07	podejmować pracę z uczniami szkoły ponadpodstawowej rozbudzającą ich zainteresowania i rozwijającą ich uzdolnienia, właściwie dobierać treści nauczania, zadania i formy pracy w ramach samokształcenia oraz promować osiągnięcia uczniów na tym etapie edukacji;	P7U_U	P7S_UW
NAU2_U08	rozwijać kreatywność i umiejętność samodzielnego, krytycznego myślenia uczniów szkoły ponadpodstawowej	P7U_U	P7S_UW
NAU2_U09	skutecznie animować i monitorować realizację zespołowych działań edukacyjnych uczniów szkoły ponadpodstawowej;	P7U_U	P7S_UO
NAU2_U10	Wykorzystywać proces oceniania i udzielania informacji zwrotnych do stymulowania uczniów szkoły ponadpodstawowej w ich pracy nad własnym rozwojem;	P7U_U	P7S_UW
NAU2_U11	monitorować postępy uczniów szkoły ponadpodstawowej, ich aktywność i uczestnictwo w życiu społecznym szkoły;	P7U_U	P7S_UW
NAU2_U12	odpowiedzialnie organizować pracę szkolną oraz pozaszkolną ucznia szkoły ponadpodstawowej, z poszanowaniem jego prawa do odpoczynku;	P7U_U	P7S_UO
NAU2_U13	samodzielnie rozwijać wiedzę i umiejętności pedagogiczne nauczyciela szkoły ponadpodstawowej z wykorzystaniem różnych źródeł (w tym obcojęzycznych,) i technologii.	P7U_U	P7S_UU
w zakresie KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH jest gotów do :			

NAU2_K01	posługiwania się uniwersalnymi zasadami i normami etycznymi w działalności zawodowej nauczyciela szkoły ponadpodstawowej, kierowania się szacunkiem dla każdego człowieka;	P7U_K	P7S_KO
NAU2_K02	budowania relacji opartej na wzajemnym zaufaniu między wszystkimi podmiotami procesu wychowania i kształcenia w szkole ponadpodstawowej, w tym rodzicami lub opiekunami ucznia, oraz włączania ich w działania sprzyjające efektywności edukacyjnej;	P7U_K	P7S_KO
NAU2_K03	porozumiewania się z osobami pochodzącymi z różnych środowisk i o różnej kondycji emocjonalnej, dialogowego rozwiązywania konfliktów oraz tworzenia dobrej atmosfery dla komunikacji w klasie szkoły ponadpodstawowej i poza nią.	P7U_K	P7S_KO
NAU2_K04	pracy w zespole, pełnienia w nim różnych ról oraz współpracy z nauczycielami, pedagogami, specjalistami, rodzicami lub opiekunami uczniów i innymi członkami społeczności szkoły ponadpodstawowej i społeczności lokalnej.	P7U_K	P7S_KO

13. ZAJĘCIA WRAZ Z PRZYPISANYMI DO NICH PUNKTAMI ECTS, EFEKTAMI UCZENIA SIĘ I TREŚCIAMI PROGRAMOWYMI:

Przedmioty		Minimalna liczba punktów ECTS	Treści programowe	Odniesienie do efektów uczenia się na kierunku
PRZEDMIOTY KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO:				
1.	Język obcy	3	Słownictwo specjalistyczne właściwe dla studiowanego kierunku, język funkcyjny: dyskusje, interpretacje danych statystycznych i wykresów, prezentacje, np.: artykułów i wyników badań. Streszczenia publikacji, pracy dyplomowej, artykuły specjalistyczne lub inne prace pisemne właściwe dla studiowanego kierunku, elementy tłumaczenia, najważniejsze zagadnienia gramatyczne (praktycznie i specjalistycznie uwarunkowane) funkcje językowe (pozwalające studentom na porozumiewanie się w języku obcym, wyrażanie opinii, argumentowanie, wykonywanie streszczeń publikacji specjalistycznych właściwych dla studiowanego kierunku i dokonywanie prezentacji). <i>* Treści programowe do wyboru przez prowadzącego lektorat, przy uwzględnieniu liczby godzin przewidzianych na kurs językowy oraz potrzeb studentów.</i>	HIS2A_W01 HIS2A_W02 HIS2A_U01 HIS2A_U03 HIS2A_U07 HIS2A_K02 HIS2A_K03

2.	Artystyczne dziedzictwo Europy	1	Sztuka starożytnego Egiptu, Grecji i Rzymu, sztuka wczesnochrześcijańska, karolińska i ottońska, sztuka romańska (architektura, rzeźba, malarstwo), sztuka gotycka, architektura, rzeźba i malarstwo renesansu, sztuka manieryzmu, architektura, rzeźba i malarstwo baroku, sztuka rokoka, sztuka XIX w. od neoklasycyzmu do secesji, sztuka XX wieku.	HIS2A_W01 HIS2A_W02 HIS2A_U01 HIS2A_U05 HIS2A_K02 HIS2A_K03
3.	Kultura słowa	2	Językoznawstwo normatywne, norma językowa, błąd, typy błędów językowych, uzus, kodyfikacja normy, kształtowanie zwyczaju językowego; zmiany w języku, ich przyczyny, zapożyczenia i ich rola, obce wpływy na polszczyznę, doskonalenie języka, prawne aspekty ochrony języka polskiego, aspekty poprawnościowe języka prawniczego, postawy wobec języka i normy, wpływ języka prawniczego na rozwój języka polskiego, zagadnienia poprawności ortograficznej interpunkcyjnej w pracy historyka; estetyka słowa, brutalizacja języka, wulgaryzacja i dewulgaryzacja, etykieta językowa, etykieta w komunikacji językowej; etyka słowa w komunikacji, manipulacja i perswazja językowa.	HIS2A_W01 HIS2A_U03 HIS2A_U04 HIS2A_K01
4.	Filozofia	2	Filozofia: jej uniwersalność, fundamentalność, krytycyzm; różna od nauk szczegółowych i religii; kwestie podstawowe: istnienie, poznanie, wartości, człowiek; filozofia jako wiedza, działanie, instytucja; historia filozofii: od Talesa z Miletu do postmodernistów i filozofii spotkania (dialogu) w XX w.; aksjologia jako teoria wartości: wartości, moralność, etyki; człowiek: jego natura, miejsce w świecie i sens istnienia; pojęcie prawdy – koncepcja klasyczna i nieklasyczne (konsensualizm, pragmatyzm); zagadnienia metafizyki: istnienie, byt, nicłość, monizm-pluralizm bytowy, kwestia istnienia bytu boskiego.	HIS2A_W05 HIS2A_W07 HIS2A_W11 HIS2A_U02 HIS2A_U05 HIS2A_K01 HIS2A_K04
5.	Przedmioty w zakresie wsparcia i uczenia się: tutoring, coaching	2	Drogi rozwoju kompetencji osobistych i społecznych. Wykorzystanie metod coachingowych w motywowaniu i ustalaniu ścieżki rozwoju. Narzędzia tutorskie w kształtowaniu kompetencji osobistych i społecznych (np. koło życia, pytania kartezyjskie, ranking umiejętności). Dialog motywujący (jako narzędzie motywowania – bez oceniania; cztery zasady DM; fazowość motywacji – transteoretyczny model zmiany, czynniki zmiany), psychologia pozytywna (M. Seligman) Odkrywanie i rozwijanie zasobów, uwalnianie potencjału osobistego i grupy. Coaching	HIS2A_W02 HIS2A_W07 HIS2A_U09 HIS2A_U11 HIS2A_K03

			samorozwoju. Komunikacja interpersonalna. Wizerunek i promocja. Doradztwo HR. Komunikacja efektywna (np. pułapki i błędy, komunikacja prowokująca wypowiedzi o zmianie). Warsztaty umiejętności komunikacyjnych (komunikacja wzmacniająca) i trening twórczego myślenia.	
6.	BHP	0	Podstawowe regulacje z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. Cel, przedmiot i zasady ergonomii. Przepisy i zasady BHP na uczelniach wyższych. Czynniki uciążliwe, szkodliwe i niebezpieczne w pracy. Zadania pracodawcy i pracownika w zakresie BHP. Wypadki w pracy – przyczyny i profilaktyka.	HIS2A_W1 HIS2A_U01 HIS2A_K01
7.	Szkolenie biblioteczne	0	Podstawowe informacje o Bibliotece Uniwersyteckiej (historia, lokalizacja, zadania i misja, struktura organizacyjna, zbiory). Procedury biblioteczne związane z zapisem do BU. Zasady korzystania ze zbiorów i usług BU, ze szczególnym uwzględnieniem regulaminu udostępniania zbiorów. Zawartość strony WWW BU. Bazy danych dostępnych w sieci Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Wyszukiwanie i zamawianie w katalogach: elektronicznym w systemie ALEPH i tradycyjnym (kartkowym).	HIS2A_W10 HIS2A_U02 HIS2A_U10 HIS2A_K05
PRZEDMIOTY PODSTAWOWE / KIERUNKOWE:				
1.	Statystyka i demografia historyczna	2	Statystyka jako nauka o metodach liczbowych badania zjawisk masowych, przedmiot statystyki i jej podstawowe pojęcia, źródła umożliwiające badania historyczno-statystyczne, etapy badania statystycznego, prezentacja wyników badań statystycznych, średnie statystyczne, liczby względne, badania reprezentacyjne, podstawowe współczynniki demograficzne, źródła do badań demograficznych, szacunki i wyliczenia zaludnienia ziem polskich w oparciu o różne rodzaje źródeł, wykorzystanie akt metrykalnych do badań statystycznych, metoda agregatywna, metoda rekonstrukcji rodzin, badania demograficzne nad zaludnieniem ziem polskich do XVIII do XX w.	HIS2A_W01 HIS2A_W03 HIS2A_W07 HIS2A_U02 HIS2A_U03 HIS2A_K01 HIS2A_K03

2.	Translatorium językowe (z języka łacińskiego lub nowożytnego)	4	Praca z tekstem i tłumaczenie tekstów i literatury w wybranych obcych językach nowożytnych lub języku łacińskim. Tłumaczenie fragmentów dzieł autorów klasycznych i wybranych inskrypcji łacińskich (rzymskie łuki tryumfalne, epitafia). Sposoby zapisywania dat. Tłumaczenie epitafiów, sentencji i inskrypcji łacińskich. Odczytywanie tekstów łacińskich z abrewiacjami. Wyszukiwanie łacińskiego źródłosłowu w terminach i pojęciach z różnych epok historycznych. Tłumaczenie fragmentów książek naukowych z zakresu historii wydanych w języku angielskim. Tłumaczenie artykułów naukowych z zakresu historii publikowanych w języku angielskim. Tłumaczenie fragmentów źródeł historycznych wydanych w języku angielskim. Tłumaczenie recenzji naukowych książek historycznych wydanych w języku angielskim. <i>*Treści programowe do wyboru przez prowadzącego translatorium.</i>	HIS2A_W02 HIS2A_W09 HIS2A_U08 HIS2A_K01
3.	Metodologia historii	2	Metodologia historii, teoria historii, filozofia historii – przedmiot, zakres, kategorie pojęciowe. Historia jako nauka – semantyka pojęcia, przedmiot badania historii (wybrane koncepcje metodologiczne XIX-XX wieku). Założenia metodologiczne szkoły Annales – Marc Bloch i Fernand Braudel. „Czy historyk ma dostęp do przeszłej rzeczywistości?”. Historyk wobec źródeł – tradycja badawcza i współczesne koncepcje metodologiczne. Koncepcje prawdy a narracja historyczna. Inspiracje antropologiczne w nauce historycznej. Doświadczenie i reprezentacja historii we współczesnej refleksji humanistycznej – poglądy F. Ankersmita. Historia mówiona – doświadczenie i zapis. O metodzie „obserwacji uczestniczącej” w badaniach historycznych. Historia i pamięć we współczesnej humanistyce	HIS2A_W06 HIS2A_W08 HIS2A_U03 HIS2A_U04 HIS2A_K04
4.	Historia historiografii	4	Historia historiografii – zakres przedmiotu, terminologia specjalistyczna, aktualny stan badań. Na drodze do historiografii unaukowionej – początki historiografii krytycznej. Oświeceniowe inspiracje w historiografii europejskiej. Historiografia europejska i polska w dobie Romantyzmu – kierunki badań i przedstawiciele. Leopold von Ranke i doktryna indywidualistycznego historyzmu w historiografii. Pozytywizm w historiografii europejskiej i polskiej. Kierunki rozwoju historiografii na przełomie XIX/XX wieku. Marksizm w historiografii. Od modernizmu do współczesnych nurtów i orientacji w europejskiej nauce historycznej – kierunki badań i najwybitniejsi przedstawiciele historiografii XX wieku.	HIS2A_W02 HIS2A_W07 HIS2A_U03 HIS2A_U05 HIS2A_U06 HIS2A_K04

			Historiografia przełomu starożytności i średniowiecza – zmiana modelu pisarstwa historycznego. Historiografia średniowieczna – gatunki dziejopisarstwa. Średniowieczne dziejopisarstwo polskie. Proces partykularyzacji polskiego dziejopisarstwa. Jan Długosz i jego miejsce w polskiej historiografii. Historiografia renesansowa w Europie. Historiografia polskiego odrodzenia. Dziejopisarstwo polskie czasów baroku. Historiografia polskiego oświecenia.	
5.	Historia państwa i prawa polskiego do końca XVIII wieku	1	Monarchia patrymonialna (m. in. iusducale, Kościół monarszy). Przemiany okresu rozbitcia dzielnicowego. Monarchia stanowa - stany, Korona Królestwa Polskiego, statuty Kazimierza Wielkiego, unie. Rzeczpospolita szlachecka: demokracja szlachecka (np. przywileje, system parlamentarny – sejm i sejmiki, konfederacje, rokosze, władza królewska, urzędy, sądownictwo). Próby naprawy i upadek Rzeczypospolitej: reformy Stanisława Augusta Poniatowskiego, Sejm Czteroletni i jego ustawodawstwo, rozbiory.	HIS2A_W01 HIS2A_W02 HIS2A_W04 HIS2A_U02 HIS2A_U05 HIS2A_K0
6.	Historia państwa i prawa polskiego w XIX-XX wieku	2	Pojęcie konstytucji jako ustawy zasadniczej, określającej ogólne zasady ustroju państwa, strukturę i kompetencje naczelnych organów władzy, podstawowe prawa i obowiązki obywateli. Akty konstytucyjne doby niewoli narodowej. Udział Polaków w parlamentach państw zaborczych i administracji. Konstytucje Drugiej Rzeczypospolitej. Organy przedstawicielskie Polskiego Państwa Podziemnego w latach 1939-1945. Konstytucje okresu Polski Ludowej. Konstytucje okresu 1989-1997.	HIS2A_W01 HIS2A_W03 HIS2A_W07 HIS2A_U02 HIS2A_U04 HIS2A_U06 HIS2A_K01 HIS2A_K03
7.	Elektroniczne źródła informacji naukowej	2	Cyfrowe zasoby multimedialne, internetowe biblioteki cyfrowe polskie i zagraniczne, bazy danych polskie i zagraniczne, multiwyszukiwarki MAK i FIDAKR, cyfrowe mapy i atlasy historyczne (Europa i Świat), internetowa Bibliografia Historii Polski, zagraniczne zasoby cyfrowe (The National Archives UK, The National Archives USA, The Library of Congress, The New York Public Library, The British Library).	HIS2A_W10 HIS2A_W11 HIS2A_U02 HIS2A_U10 HIS2A_K02
8.	Dzieje i kultura Kielc	2	Literatura naukowa i popularnonaukowa dotycząca Kielc. Kielce biskupie (do 1789 r.). Miasto w czasach zaboru austriackiego do 1815 r., w latach Królestwa Kongresowego 1815-1831. Kielce w okresie międzypowstaniowym i w czasach powstania styczniowego oraz represji popowstaniowych 1863-1905. Miasto w dobie rewolucji 1905-1907 i latach poprzedzających wybuch I wojny światowej. Kielce w czasach I wojny światowej, w okresie międzywojennym, w okresie okupacji 1939- 1945 i Kielce po 1945 r.	HIS2A_W04 HIS2A_W08 HIS2A_U01 HIS2A_U03 HIS2A_U05 HIS2A_K02 HIS2A_K04

9.	Imperia starożytne	3	<p>Wojny Sumerów i Akadów – ekspansja i budowa imperium przestrzennego w III tysiącleciu p.n.e. Organizacja polityczna i społeczna państw starożytnej Mezopotamii w III tys. p.n.e.; sumeryjskie miasta- państwa, „imperium uniwersalne” Akadów, III dynastia z Ur. Od ekspansji gospodarczej do wielkich wojen terytorialnych – budowa imperium egipskiego. Organizacja polityczna i społeczna starożytnego Egiptu. Podbój świata bliskowschodniego – wielkie imperia w II i I Tysiącleciu p.n.e.: Babilończycy Asyryjczycy, Hetyci, Persowie. Organizacja polityczna i społeczna wielkich imperiów bliskowschodnich: Imperium Hammurabiego; Nowe Państwo Hetytów; państwo Nowobabilońskie; państwo Nowoasyryjskie; imperium Achemenidów. Pierwsze potęgi śródziemnomorskie: ekspansja kolonizacyjna Fenicjan i Greków. Starożytni Grecy - formy ustrojowe, instytucje państwowe, życie polityczne, myśl państwowa, królestwa Mykeńczyków, greckie miasto-państwo w okresie archaicznym i klasycznym, ekspansja polis spartańskiej, ateńska arche, monarchia macedońska, monarchia hellenistyczna. Konfrontacja sił: Europa – Azja, grecka hegemonia, imperium Aleksandra Wielkiego, wielkie imperia hellenistyczne. Imperium rzymskie – od miasta do Imperium Romanum. Państwo starożytnych Rzymian – podstawy rozwoju, organizacja polityczna i administracja.</p>	<p>HIS2A_W02 HIS2A_W04 HIS2A_U02 HIS2A_U04 HIS2A_K04</p>
10.	Państwa świata średniowiecznego	3	<p>Wschodnie Cesarstwo Rzymskie, Bizancjum – ekspansja i upadek. Państwo Franków i jego upadek. Państwo Merowingów i Karolingów. Feudalizm średniowieczny i formy państw feudalnych. Francja w okresie monarchii wczesnofeudalnej. Święte Cesarstwo Rzymskie – Królestwo Niemieckie. Monarchia wczesnofeudalna w Anglii, państwa krzyżowe, monarchie stanowe we Francji i Anglii, średniowieczne Włochy. Słowiańszczyzna we wczesnym średniowieczu i państwa słowiańskie. Ekspansja arabska w Afryce i Europie. Ruch krucjatowy. Cesarstwo i papieństwo – spór o „Dominium Mundi”. Kraje śródziemnomorskie w XIV-XV w. Daleki Wschód w późnym średniowieczu.</p>	<p>HIS2A_W02 HIS2A_W04 HIS2A_U02 HIS2A_U04 HIS2A_K01 HIS2A_K04</p>

11.	Państwa epoki nowożytnej	3	Nowożytne państwa europejskie; absolutyzm w Europie. Państwa Bliskiego Wschodu w XVI-XVIII wieku. Nowożytne kraje Dalekiego Wschodu. Państwa afrykańskie w XVI-XVII wieku. Kraje Ameryki Południowej i Północnej w epoce nowożytnej.	HIS2A_W04 HIS2A_W07 HIS2A_U02 HIS2A_U03 HIS2A_K01 HIS2A_K02
12.	Europa i świat w XIX wieku	3	Rodzina w Europie i na świecie w XIX wieku. Rewolucja w obiegu informacji i jej skutki. Migracje w XIX wieku. Najważniejsze światowe religie w XIX wieku. Higiena i medycyna w XIX wieku – Europa i świat, nacjonalizm i rasizm – ideologia i praktyka. Wojny napoleońskie – skutki polityczne, społeczne, ekonomiczne i demograficzne. Imperializm i imperia w XIX wieku. Europa na tle innych kontynentów – analogie i różnice. Europa Środkowa – między Wschodem a Zachodem. Kultura wysoka i kultura masowa. Problemy społeczne XIX-wiecznego świata i próby ich rozwiązania. Bliski i Daleki Wschód.	HIS2A_W02 HIS2A_W04 HIS2A_W05 HIS2A_U02 HIS2A_U04 HIS2A_U10 HIS2A_K01 HIS2A_K03
13.	Europa i świat między dwiema wojnami	3	Sytuacja geopolityczna w Europie po I wojnie światowej. Świat po I wojnie światowej. Położenie geopolityczne. Rozwój doktryn bezpieczeństwa światowego i europejskiego 1918-1939. Kryzys systemów bezpieczeństwa i wybuch II wojny światowej. Procesy demokratyzacji Europy w latach 1918-1939. Rozwój ideologii totalitarnych i ich rola w budowie systemów bezpieczeństwa 1918-1939. Hossa i bessa. Systemy społeczno-gospodarcze w Europie i świecie 1918-1939. Przeobrażenia kulturowe w Europie i świecie 1918-1939. Walka z totalitaryzmem niemieckim i japońskim 1939-1945.	HIS2A_W04 HIS2A_W06 HIS2A_W07 HIS2A_U02 HIS2A_U03 HIS2A_K01 HIS2A_K04
14.	Stosunki międzynarodowe po II wojnie światowej	3	Periodyzacja najnowszej historii powszechnej. Supermocarstwa dwubiegunowy podział świata. „Zimna wojna”; geneza, etapy konfliktu, wyścig zbrojeń. Stosunki między państwami w radzieckiej strefie wpływów. Węgry 1956. Praska wiosna 1968. Konflikt bliskowschodni. Dekolonizacja i jej konsekwencje. Etapy i formy integracji europejskiej. Pozycja USA na półkuli zachodniej i w strefie Pacyfiku. Europa po upadku Związku Radzieckiego. Podbój Kosmosu. Terroryzm. Ludobójstwo. Globalizacja i jej konsekwencje – aspekty gospodarcze i polityczne. Od konfliktów lokalnych do napięć globalnych. Nowi wielcy gracze na arenie międzynarodowej na początku XXI w. – Chiny, Indie, Brazylia, Nigeria. Świat bez granic? Media elektroniczne; migracje.	HIS2A_W04 HIS2A_W06 HIS2A_W07 HIS2A_W08 HIS2A_U02 HIS2A_U03 HIS2A_K01

PRZEDMIOTY DO WYBORU:				
Przedmioty z zakresu dyplomowania:				
1.	Seminarium magisterskie	15	Charakterystyka pracy magisterskiej – wymagania. Wybór tematu pracy magisterskiej. Zasady pisania pracy magisterskiej. Krytyka i wykorzystanie źródeł. Koncepcje rozwiązywania problemów naukowych związanych z tematyką badawczą dysertacji magisterskich. Nomenklatura naukowa historyka wybranej epoki oraz poprawność językowa w pracy magisterskiej. Plan pracy magisterskiej. Prezentacja i realizacja tematów prac magisterskich.	HIS2A_W01 HIS2A_W03 HIS2A_W07 HIS2A_U02 HIS2A_U03 HIS2A_U05 HIS2A_K01 HIS2A_K03 HIS2A_K04
2.	Warsztat naukowy historyka (wybrana epoka)	8	Periodyzacja dziejów – specyfika epok historycznych. Kategorie źródeł historycznych. Selekcja i ocena literatury przedmiotu. Nauki pomocnicze historii i ich przydatność w krytyce źródeł historycznych. Wiedza źródłowa i pozaźródłowa w pracy historyka. Praktyczne postępowanie Podczas analizy źródeł historycznych. Korzystanie z zasobów internetowych, internetowe bazy danych, katalogów online bibliotecznych i archiwalnych.	HIS2A_W06 HIS2A_W07 HIS2A_W10 HIS2A_U02 HIS2A_U03 HIS2A_U04 HIS2A_K01 HIS2A_K02
3.	Wykład monograficzny (w języku obcym)	6	Treści programowe ustala prowadzący w zakresie proponowanych tematów – epok i zagadnień.	HIS2A_W02 HIS2A_W03 HIS2A_W06 HIS2A_U02 HIS2A_U04 HIS2A_U06 HIS2A_K01 HIS2A_K03 HIS2A_K04
**Ścieżka I A (nienauczycielska): przedmioty z zakresu <i>historii kultury i zarządzania jej dobrami</i>				
1.	Historia kultury antycznej	5	Styl, konstrukcja i materiały budowlane. Wielkie sanktuaria świata grecko-rzymskiego w archeologii i literaturze. Archeologia Aten. Archeologia miasta Rzymu. Wczesne chrześcijaństwo – źródła i powstawanie kanonu wiary. Antyczne sposoby mierzenia czasu i systemy metryczne w Grecji i Rzymie. Elementy kultury w codziennym życiu starożytnych.	HIS2A_W01 HIS2A_W02 HIS2A_W07 HIS2A_U02 HIS2A_U10 HIS2A_K01 HIS2A_K03

2.	Historia kultury średniowiecznej	5	Historia kultury średniowiecznej we współczesnej perspektywie badawczej. Sztuka średniowiecza. Kultura duchowa średniowiecza. Kultura piśmienna w średniowieczu. Kaznodziejstwo średniowieczne. Inkwizycja średniowieczna. Człowiek i przyroda w średniowieczu. Wyobrażenia średniowieczna wobec śmierci. Człowiek średniowiecza i zabawa. Kultura dworska w średniowieczu. Kultura miejska w średniowieczu. Kultura wsi w średniowieczu. Heretycy, innowiercy, czarownice.	HIS2A_W01 HIS2A_W04 HIS2A_U07 HIS2A_U02 HIS2A_U04 HIS2A_K01
3.	Historia kultury nowożytnej	4	Kultura i sztuka renesansu. Manierizm w kulturze europejskiej. Kultura baroku. Sztuka rokoka. Kultura i sztuka w dobie Oświecenia. Przemiany światopoglądowe u progu ery nowożytnej. Reformacja i reforma katolicka. Rozwój nauki, literatury i muzyki w XVI-XVIII wieku. Barok katolicki i protestancki. Główni przedstawiciele literatury, muzyki, teatru, malarstwa i rzeźby w okresie nowożytnym. Zmiany w mentalności i obyczajowości w dobie nowożytnej. Cechy charakterystyczne kultury Rzeczypospolitej Obojga Narodów w okresie nowożytnym. Główne nurty Oświecenia i ich wpływ na sytuację społeczną i polityczną Europy.	HIS2A_W01 HIS2A_W03 HIS2A_U02 HIS2A_U05 HIS2A_K01 HIS2A_K03

4.	Historia kultury XIX wieku	4	<p>Kultura Dalekiego Wschodu w XIX w. na przykładzie Chin i Japonii. Europejskie fascynacje Bliskim Wschodem. Ewolucja mody damskiej w Europie w XIX wieku. Malarstwo europejskie doby romantyzmu. Przemiany medialno-komunikacyjne – antropologia słowa – medialne dominanty kultury. Cześć i honor – samobójstwa i pojedynki. Kultura żydowska w Europie i na ziemiach polskich (np. Kultura chasydów). Pozytywizm europejski i warszawski – program, założenia, realizacja. Ruchy emancypacyjne w XIX wieku. Sport i idea olimpijska w XIX wieku (Piere de Coubertin). Technologie wojenne w służbie cywilizacji. Używki – tytoń, narkotyki, alkohol. Źródła klasycyzmu; Sentymentalizm; Preromantyzm. Kultura niemiecka epoki Biedermeieru. Secesja, Dekadentyzm, Młoda Polska. Ugrupowania artystyczne – prerafaelici. Epoka wiktoriańska – powieść angielska epoki wiktoriańskiej. Architektura europejska w XIX w.: klasycyzm, neoklasycyzm, neogotyki, inne neostyle, architektura przemysłowa. Nowe instytucje kultury: muzea, biblioteki publiczne, archiwa, stowarzyszenia społeczne. Kultura masowa. Kodeksy honorowe w kulturze europejskiej. Kultura islamu. Kodeksy i systemy karne w krajach europejskich w XIX wieku. Kultura duchowa i materialna zgromadzeń zakonnych. Okultyzm, czary, mody kulturalne. Sztuka kulinarna w dziejach narodów XIX wieku. Historia medycyny XIX wieku. Kultury i subkultury grup z marginesów społecznych.</p>	<p>HIS2A_W01 HIS2A_W07 HIS2A_W10 HIS2A_U02 HIS2A_U06 HIS2A_U10 HIS2A_K01 HIS2A_K02</p>
5.	Historia kultury XX wieku	4	<p>Czym jest kultura? Spory wokół periodyzacji i cesur XX wieku; krótkie i długie stulecie. Kultura i systemy totalitarne. Kultura wysoka, kultura popularna. Globalizacja (konsumpcja jako przykład globalizacji kulturowej). Kultura w państwach totalitarnych (fasyzm, komunizm). Subkultury młodzieżowe. Osobowości świata kultury (wybrane postacie). Recepcja holocaustu w malarstwie, rzeźbie i filmie. Malarstwo, rzeźba oraz architektura polska i światowa w XX wieku. Muzyka, film i moda w XX wieku.</p>	<p>HIS2A_W01 HIS2A_W04 HIS2A_W05 HIS2A_U02 HIS2A_U05 HIS2A_U06 HIS2A_K01 HIS2A_K02</p>
6.	Świat dworów i pałaców XVI-XVIII wieku	1	<p>Siedziby szlacheckie i magnackie w dobie nowożytnej – zagadnienia klasyfikacyjne. Dwory murowane w XVI-XVIII w. Dwór drewniany i jego przemiany w I Rzeczypospolitej. Pomieszczenia szczególne (mieszkalne i pomocniczo-gospodarcze) w siedzibach szlacheckich XVI- XVIII w. Inwentarze dóbr ziemskich jako źródło do dziejów siedzib szlacheckich i magnackich w dobie nowożytnej. Wyposażenie i wystrój dworu szlacheckiego w XVI-XVIII w. Zamki</p>	<p>HIS2A_W04 HIS2A_W08 HIS2A_U02 HIS2A_U06 HIS2A_K02 HIS2A_K04</p>

			i pałace doby nowożytnej w Polsce i ich założenia architektoniczne. Krzyżtopór – rezydencja magnacka XVII w. Mobilia we dworze i pałacu XVI-XVIII w.	
7.	Ziemiaństwo i dwory ziemiańskie w XIX-XX wieku	1	Powstanie ziemiaństwa i problemy z definicją ziemiaństwa. Przemiany liczebności i zróżnicowanie społeczno-ekonomiczne ziemiaństwa w XIX-XX w. Od gospodarki folwarcznej do nowoczesnego gospodarstwa rolnego. Gospodarka ziemiańska w XIX-XX w. Etos ziemiaństwa. Ziemianie w akcji politycznej społecznej i dobroczynnej w XIX i XX w. Tradycja szlachecka – przemiany w życiu codziennym i świątecznym we dworze w XIX-XX w. Dwory, rezydencje, pałace ziemiańskie w XIX-XX w.	HIS2A_W01 HIS2A_W07 HIS2A_U04 HIS2A_U06 HIS2A_K03
8.	Pamięć historyczna i miejsca pamięci historycznej w XIX –XX wieku	1	Historia i pamięć. Wokół problematyki badawczej i historii badań nad pamięcią kulturową. Miejsca pamięci – nośniki pamięci historycznej. Formy i przejawy upamiętniania postaci i wydarzeń historycznych w XIX w. Powstania narodowe w pamięci zbiorowej i polityce historycznej. Miejsca pamięci XX w. w edukacji historycznej i obywatelskiej. Pedagogika miejsc pamięci. Formy, wartości i symbolika miejsc pamięci XX w. (pomniki, mogiły, cmentarze, obiekty architektoniczne, pola bitew, muzea, przedmioty, szlaki tematyczne). Rodzaje upamiętnionych faktów historycznych: wydarzenia, osoby, rocznice. Miejsca pamięci XX w. w krajobrazie kulturowym i turystyce; doświadczanie przestrzeni.	HIS2A_W04 HIS2A_W05 HIS2A_U02 HIS2A_U03 HIS2A_K01
9.	Antropologia historyczna	3	O związkach historii z antropologią we współczesnej perspektywie badawczej. W kręgu twórców antropologii historycznej – Marc Bloch i szkoła Annales. Historia mentalności – jako kierunek współczesnych badań. Antropologiczne refleksje Clifforda Geertz'a a współczesne badania historyczne. Klasyczne dzieła antropologii historycznej i mikrohistorii. Ciało, cielesność, seksualność w średniowieczu i dobie nowożytnej - jako kategorie kulturowe. Prostytucja w średniowieczu i w okresie nowożytnym. Grzech i przestępstwo w średniowieczu i w dobie nowożytnej. Religijne i świeckie rytuały wykluczenia w średniowieczu. Karalność (kara śmierci, kat, więzienie) w średniowieczu i w okresie wczesnonowożytnym. Rytuały przemocy w średniowieczu. Śmierć w średniowieczu i w dobie nowożytnej. Zdrowie i choroba w średniowieczu i nowożytności. Homo ludens i homo faber. Oralność w kulturze doby średniowiecza i nowożytności. Obrzędy przejścia w kulturze średniowiecznej.	HIS2A_W06 HIS2A_W08 HIS2A_U02 HIS2A_U04 HIS2A_K01 HIS2A_K04

10.	Aspekty prawne zarządzania instytucjami i dobrami kultury	1	Instytucje kultury powołane do ochrony dóbr kultury w Polsce. Zarządzanie instytucjami kultury w świetle obowiązującego prawa. Warunki prawne funkcjonowania różnych instytucji kultury (muzea, biblioteki, archiwa). Zasady gospodarki finansowej instytucji kultury – dotacja organizatora, przychody własne, środki zewnętrzne. Struktura organizacyjna instytucji kultury (przykłady instytucji centralnych i lokalnych). Specyfika zatrudnienia w instytucjach kultury. Kompetencje samorządów lokalnych w sektorze kultury. Instytucje kultury w strukturach organizacji pozarządowych, związków kościelnych i podmiotów gospodarczych.	HIS2A_W01 HIS2A_W05 HIS2A_U02 HIS2A_U05 HIS2A_K01
11.	Współczesne instytucje ochrony dziedzictwa i zarządzania dobrami kultury	1	Pojęcie dobra kultury. Rola instytucji kultury w rozwoju lokalnym i regionalnym. Prawne regulacje działalności instytucji ochrony dóbr kultury. Rola państwa w ochronie dóbr kultury. Centralne instytucje ochrony dóbr kultury i ich rola w kształtowaniu świadomości społecznej. Struktura i działalność wybranych instytucji ochrony dóbr kultury na szczeblu lokalnym. Ochrona dóbr kultury przez samorzady. Źródła finansowania instytucji ochrony dóbr kultury – budżet państwa, środki samorządowe, sponsoring. Międzynarodowe instytucje i organizacje kulturalne – kontakty i możliwości współpracy. Edukacja kulturalna. Zarządzenie instytucjami kultury.	HIS2A_W01 HIS2A_W11 HIS2A_U02 HIS2A_U10 HIS2A_K03
**Ścieżka I B (nienauczycielska): przedmioty z zakresu <i>wojskowego dziedzictwa kulturowego</i>				
1	Wprowadzenie do kulturowego dziedzictwa militarne	5	Dziedzictwo militarne- próba definicji zjawiska. Charakter dziedzictwa militarne. Elementy dziedzictwa militarne. Materialne dziedzictwo militarne. Niematerialne dziedzictwo militarne. Rewitalizacja dziedzictwa militarne. Rekonstrukcje historyczne – forma aktualizacji dziedzictwa militarne? Militarna turystyka kulturowa. Ochrona kulturowego dziedzictwa militarne.	HIS2A_W02 HIS2A_W06 HIS2A_W07 HIS2A_U03 HIS2A_U05 HIS2A_K01 HIS2A_K04
2	Archeologia militariów i miejsc pamięci narodowej	5	Zagadnienia wstępne: omówienie źródeł i metod (detektory metali, fotografia lotnicza i satelitarna, geofizyka archeologiczna) stosowanych w archeologii militarnej. Zagadnienia wstępne c.d.: omówienie rodzajów stanowisk oraz archeologicznych świadectw konfliktów zbrojnych. Formy uzbrojenia i techniki walki stosowane na ziemiach polskich w okresie paleolitu i mezolitu. Elementy fortyfikacji oraz formy uzbrojenia i techniki walki stosowane na ziemiach polskich w okresie młodszej epoki kamienia. Elementy fortyfikacji odkryte na ziemiach polskich pochodzące z epoki brązu	HIS2A_W02 HIS2A_W03 HIS2A_W07 HIS2A_U01 HIS2A_U05 HIS2A_U08 HIS2A_K01

			i wczesnej epoce żelaza. Rodzaje uzbrojenia i metody walki stosowane na ziemiach polskich w epoce brązu i we wczesnej epoce żelaza. Formy uzbrojenia i techniki walki stosowane na ziemiach polskich w zaawansowanej epoce żelaza. Pola bitewne z okresu średniowiecza w świetle badań archeologicznych. Pola bitew i mogiły wojenne w świetle badań archeologicznych. Militaria pochodzące ze zbadanych stanowisk archeologicznych. Badania archeologiczne miejsc walk zbrojnych. Badania archeologiczne miejsc kaźni. Badania archeologiczne pochówków ofiar walk i męczeństwa.	
3.	Wojna i pamięć w świecie antycznym	3	Bliskowschodnie echa w Homerowym opisie walk. Wojna trojańska w tradycji. Ekspozycja czy schować? Broń w przestrzeni publicznej w starożytnej Grecji. Historyk jako świadek działań zbrojnych – obraz wojny w greckiej historiografii klasycznej. Wielkie zwycięstwo nad barbarzyńcami – greckie sposoby upamiętniania wojen perskich. Patos w scenach batalistycznych. Monumenty wojenne epoki hellenistycznej. Wojna wpisana do kalendarza – rzymskie rytuały wojenne. Rzymska symbolika wojenna w kontekście religijnym. Celebracja zwycięstwa – instytucja triumfu w starożytnym Rzymie. Architektura i sztuka triumfalna. Pamięć o czynach wojennych jednostki – kult starożytnych wodzów. Historię piszą zwycięzcy: utrwalanie obrazu wroga wojennego w pamięci zbiorowej. Wojna a moralność – teoria upadku obyczajów w historiografii rzymskiej. Ukrywanie wojny – geneza i rozwój idei Pax. Jak prawidłowo utrwalić w pamięci czyn zbrojny – Lukian, <i>Jak należy pisać historię</i> . Turystyka patriotyczna w świecie antycznym. Początki turystyki pól bitewnych.	HIS2A_W07 HIS2A_W08 HIS2A_U02 HIS2A_U04
4.	Oręż wieków minionych (od średniowiecza do końca XVIII w.) – historia i tradycja	4	Miecz w średniowieczu. Sztylety i broń biała krótka w średniowieczu. Średniowieczna kusza. Zbroja średniowieczna i jej rodzaje. Maszyny oblężnicze w wiekach średnich. Początki artylerii. Rozwój artylerii w XVI-XVIII wieku. Szabla w XVI-XVIII w. jako broń na polach bitew. Szabla jako element dziedzictwa kulturowego szlachty polskiej. Japońska katana - dzieje i współczesność. Samuraj - wojownik doskonały? Rozwój broni palnej w XVI-XVIII w. Uzbrojenie piechoty w dobie nowożytnej. Oręż husarii w Rzeczypospolitej. Uzbrojenie jazdy w XVI-XVIII w. Zmiany w uzbrojeniu W Rzeczypospolitej pod koniec XVIII wieku. Tradycje użytkowania łuku we współczesnym świecie. Bractwa rycerskie i kurkowe i ich działalność.	HIS2A_W02 HIS2A_W04 HIS2A_W07 HIS2A_U01 HIS2A_U05 HIS2A_K01 HIS2A_K04

			Rekonstrukcja dawnej broni.	
5.	Dzieła sztuki jako źródło do dziejów wojen i wojskowości (od średniowiecza do końca XVIII w.).	2	Wojna i wojsko w dziejach sztuki – sposoby obrazowania. Wojna i wojsko w sztuce średniowiecznej Europy. Obrazy wojny w sztuce nowożytnej. Batalistyka w sztuce (XVI–XVIII w.). Wojny i wojskowość w sztuce Rzeczypospolitej szlacheckiej. Staropolski portret – źródło do badań bronioznawczych i kostiumologicznych. Średniowieczna i renesansowa rzeźba nagrobna jako źródło do badań bronioznawczych. Wybitni wodzowie w sztuce. Twórczość wybranych artystów i jej znaczenie w badaniach nad uzbrojeniem epoki nowożytnej.	HIS2A_W02 HIS2A_W05 HIS2A_U03 HIS2A_U05 HIS2A_K02
6.	Oręż czasów współczesnych (XIX-XX w.)	1	Degradacja znaczenia broni białej w XIX i XX w. Ewolucja broni strzeleckiej w XIX i XX w. Artyleria w XIX i XX wieku – na drodze do tytułu „królowej broni”. Rozwój artylerii samobieżnej i raketowej. Początki i rozwój broni pancernej. Narodziny i rozwój broni przeciwpancernej. Początki i rozwój lotnictwa wojskowego. Narodziny i rozwój broni przeciwlotniczej. Okręty wojenne w XIX i XX w. Broń masowego rażenia. Prawne aspekty użycia broni w konfliktach wojennych.	HIS2A_W01 HIS2A_W11 HIS2A_U02 HIS2A_U05 HIS2A_K02
7.	Pamięć o wojnie i obraz wojny w polskim malarstwie historycznym w XIX w.	2	Malarstwo historyczne i jego rola w propagowaniu historii wojskowości. Założenia programowe. Główni przedstawiciele. Sceny batalistyczne w dziełach Jana Matejki. Analiza wizji artystycznych. Patos i monumenty wojenne. Walka o pamięć bitwy grunwaldzkiej. Grunwald w obrazach Jana Matejki, Wojciecha Kossaka, Stanisława Wyspiańskiego. Rekwizyty militarne w malarstwie historycznym. Monachijska pracownia Józefa Brandta. Obraz wojny i pamięć o wojnach z czasów I Rzeczypospolitej w twórczości Józefa Brandta i Juliusza Kossaka. Wojny napoleońskie i powstanie listopadowe w twórczości Wojciecha Kossaka. Pamięć o powstaniu styczniowym i obraz wojny partyzanckiej w polskim malarstwie historycznym (Artur Grottger, Michał Elwiro Andriolli, Ludomir Benedyktowicz, Wojciech Kossak, Juliusz Kossak, Adam Chmielowski, Maksymilian Gierymski, Władysław Malecki, Tadeusz Ajdukiewicz, Jan Rosen, Stanisław Witkiewicz, Aleksander Sochaczewski) Pamięć o czynach wojennych jednostki – kult XIX wiecznych wodzów (Napoleon Bonaparte, Tadeusz Kościuszko, Józef Poniatowski, Jan Dąbrowski, Józef Bem; Marian Langiewicz, Romuald Traugutt, Józef Piłsudski). Symbole militarne w malarstwie Jacka Malczewskiego (symbol zbroi i szynelu)	HIS2A_W01 HIS2A_W07 HIS2A_W10 HIS2A_U02 HIS2A_U06 HIS2A_U10 HIS2A_K01 HIS2A_K02

8.	Tradycje, zwyczaje i ceremonie w Wojsku Polskim w XIX-XX w.	2	Pojęcie ceremoniału wojskowego oraz jego części składowe i akty normatywne związane z jego wprowadzeniem i funkcjonowaniem w XIX i XX w. Tradycyjne i współczesne funkcje wojskowego umundurowania. Godła państwowe i wojskowe w Polsce na tle europejskim. Dzieje polskich znaków szczytnych. Dzieje polskiej muzyki wojskowej. Przysięga wojskowa i przyrzeczenie służbowe w polskiej tradycji.	HIS2A_W02 HIS2A_W05 HIS2A_W06 HIS2A_U03 HIS2A_U05 HIS2A_K01 HIS2A_K04
9.	Obraz wojny w źródłach narracyjnych i wywołanych w XIX-XX w.	5	Charakterystyka najważniejszych typów źródeł narracyjnych i wywołanych. Znaczenie źródeł narracyjnych i wywołanych dla badań nad historią wojen i wojskowości. Ukazanie specyfiki wspomnianych typów źródeł dotyczących wojen na tle innych. Krytyka źródeł pod kątem ich autentyczności i wiarygodności. Technika edycji źródeł narracyjnych. Polityczny aspekt edycji źródeł narracyjnych. Źródło narracyjne jako element propagandy. Pamiętnik jako źródło do odtwarzania przebiegu działań wojennych. Wojna generałów i wojna żołnierzy w źródłach narracyjnych i wywołanych. Wojna w oczach ludności cywilnej. Wojna w oczach kobiet. Wojna w oczach dzieci. Wpływ okoliczności powstania źródła na wiarygodność przekazu. Źródła wywołane: specyfika i krytyka – omówienie i ćwiczenia praktyczne. Analiza wybranych źródeł pod kątem ich przydatności do badań nad historią wojen i wiarygodności przekazu źródłowego oraz technika ich edycji. Przygotowanie i prezentacja recenzji wybranego źródła.	HIS2A_W01 HIS2A_W07 HIS2A_W09 HIS2A_U02 HIS2A_U03 HIS2A_U06 HIS2A_K01 HIS2A_U04
10.	Aspekty prawne zarządzania instytucjami i dobrami kultury	1	Instytucje kultury powołane do ochrony dóbr kultury w Polsce. Zarządzanie instytucjami kultury w świetle obowiązującego prawa. Warunki prawne funkcjonowania różnych instytucji kultury (muzea, biblioteki, archiwa). Zasady gospodarki finansowej instytucji kultury – dotacja organizatora, przychody własne, środki zewnętrzne. Struktura organizacyjna instytucji kultury (przykłady instytucji centralnych i lokalnych). Specyfika zatrudnienia w instytucjach kultury. Kompetencje samorządów lokalnych w sektorze kultury. Instytucje kultury w strukturach organizacji pozarządowych, związków kościelnych i podmiotów gospodarczych.	HIS2A_W02 HIS2A_W11 HIS2A_U11 HIS2A_K02

11.	Współczesne instytucje ochrony dziedzictwa i zarządzania dobrami kultury	1	Pojęcie dobra kultury. Rola instytucji kultury w rozwoju lokalnym i regionalnym. Prawne regulacje działalności instytucji ochrony dóbr kultury. Rola państwa w ochronie dóbr kultury. Centralne instytucje ochrony dóbr kultury i ich rola w kształtowaniu świadomości społecznej. Struktura i działalność wybranych instytucji ochrony dóbr kultury na szczeblu lokalnym. Ochrona dóbr kultury przez samorządy. Źródła finansowania instytucji ochrony dóbr kultury – budżet państwa, środki samorządowe, sponsoring. Międzynarodowe instytucje i organizacje kulturalne – kontakty i możliwości współpracy. Edukacja kulturalna. Zarządzanie instytucjami kultury.	HIS2A_W2 HIS2A_W0 HIS2A_W1 HIS2A_U11 HIS2A_K02
***Ścieżka II (nauczycielska): przedmioty z zakresu przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela				
1.	Psychologiczne podstawy działalności nauczyciela szkoły ponadpodstawowej	1	Sylwetka rozwojowa ucznia w okresie adolescencji i wczesnej dorosłości: rozwój wybranych procesów poznawczych, rozwój społeczno-emocjonalny, moralny i psychoseksualny. Krystalizowanie się osobowości i poczucia tożsamości. Dorosłość. Identyfikacja z nowymi rolami społecznymi. Kształtowanie się stylu życia, rozpoznawanie potrzeb, zainteresowań i uzdolnień. Znaczenie grupy rówieśniczej - koleżeństwo, przyjaźń, związek partnerski, miłość. Konflikty z rówieśnikami, rodzicami i wychowawcami. Zaburzenia funkcjonowania w okresie dorastania: zaburzenia odżywiania, uzależnienia behawioralne i od substancji. Strategie radzenia sobie z trudnościami w pracy z młodzieżą, rozwiązywanie konfliktów, kompetencje negocjacyjne i mediacyjne nauczyciela.	NAU2_W01 NAU2_W06 NAU2_U01 NAU2_U06 NAU2_U10 NAU2_K03
2.	Pedagogiczne podstawy działalności nauczyciela szkoły ponadpodstawowej	1	Funkcjonowanie nastolatków w rodzinie i szkole ponadpodstawowej. Mądre przywództwo wg J. Juula. Praca ze zróżnicowanym zespołem klasowym. Działania wychowawczo-profilaktyczne w szkole ponadpodstawowej: rozpoznawanie zachowań ryzykownych, czynniki ryzyka a czynniki chroniące; standardy nowoczesnej profilaktyki, skuteczność działań profilaktycznych.	NAU2_W01 NAU2_W02 NAU2_W03 NAU2_U06 NAU2_U05 NAU2_U01 NAU2_K01

3.	Dydaktyka historii w szkole ponadpodstawowej	5	<p>Dydaktyka historii, zadania dyscypliny. Historia, jako dyscyplina naukowa a historia szkolna. Podstawa programowa przedmiotu: historia w szkole ponadpodstawowej. Specyfika historii jako przedmiotu nauczania szkolnego (szkoła ponadpodstawowa). Wybrane zagadnienia szkolnego nauczania – uczenia się historii (szkoła ponadpodstawowa). Modele i style nauczania. Warsztat pracy nauczyciela historii i wzór osobowy nauczyciela wychowawcy (szkoła ponadpodstawowa). Uczeń jako podmiot kształcenia historycznego w procesie dydaktycznym szkoły ponadpodstawowej. Nauczyciel i uczeń w procesie nauczania – uczenia się historii w szkole ponadpodstawowej. Program nauczania historii w szkole ponadpodstawowej. Cele szkolnej edukacji historycznej, ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki kształcenia historycznego w szkole ponadpodstawowej. Specyfika szkolnej narracji historycznej w szkole ponadpodstawowej. Zabiegi i procedury metodyczne, metody, strategie i formy organizacyjne procesu edukacji historycznej (szkoła ponadpodstawowa). Historia a wychowanie w szkole ponadpodstawowej. Dobór metod i ich wykorzystanie w szkole ponadpodstawowej. Środki dydaktyczne – pojęcie, klasyfikacja, dobór i wykorzystanie w procesie nauczania historii w szkole ponadpodstawowej. Planowanie nauczania historii w szkole ponadpodstawowej. Kontrola i ocena efektów pracy uczniów, z uwzględnieniem specyfiki prawidłowości nauczania – uczenia się w szkole ponadpodstawowej. Specyficzne trudności w uczeniu się historii w szkole ponadpodstawowej – profilaktyka, diagnoza, pomoc. Zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne. Utrzymywanie ładu na lekcji i indywidualizacja kształcenia, z uwzględnieniem specyfiki i prawidłowości nauczania – uczenia się w szkole ponadpodstawowej. Ewaluacja pracy nauczyciela historii w szkole ponadpodstawowej. Diagnoza wstępna w szkole ponadpodstawowej. Egzamininy zewnętrzne w szkole ponadpodstawowej. Organizacja przestrzeni pracowni historycznej z wykorzystaniem różnych zasobów edukacyjnych, w tym elektronicznych i obcojęzycznych.</p>	<p>HIS2A_W01 HIS2A_W09 HIS2A_U01 HIS2A_U09 HIS2A_K01 HIS2A_K04 NAU2_W01 NAU2_W06 NAU2_U01 NAU2_U02 NAU2_U03 NAU2_U04 NAU2_U05 NAU2_U06 NAU2_U07 NAU2_U08 NAU2_U09 NAU2_K01 NAU2_K02 NAU2_K05</p>
----	--	---	--	--

Przedmioty przygotowujące do nauczania drugiego przedmiotu (wiedza o społeczeństwie)

1.	Dydaktyka WOS w szkole podstawowej i ponadpodstawowej	12	<p>Podstawa programowa przedmiotu wiedza o społeczeństwie w szkole podstawowej i ponadpodstawowej – główne założenia. Strategie dydaktyczne kształcenia społecznego i obywatelskiego w szkole podstawowej i ponadpodstawowej. Dobór metod i ich wykorzystanie w szkole podstawowej i ponadpodstawowej. Środki dydaktyczne wykorzystanie w procesie nauczania wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej i ponadpodstawowej. Formy organizacyjne szkolnej edukacji społecznej i obywatelskiej. Zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne w procesie nauczania wiedzy o społeczeństwie. Diagnoza i ewaluacja. Indywidualizacja kształcenia. Działalność nauczyciela w procesie dydaktycznym na rzecz wszechstronnego rozwoju ucznia. Organizacja przestrzeni pracowni z zakresu wychowania społecznego i obywatelskiego, z wykorzystaniem różnych zasobów edukacyjnych, w tym elektronicznych i obcojęzycznych. Dydaktyczne aspekty przeglądu prasy na lekcjach wiedzy o społeczeństwie. Korzystanie z różnych typów źródeł w projektowaniu scenariusza lekcji z wiedzy o społeczeństwie. Wykorzystanie zasobów Internetu w uczeniu się i nauczaniu wiedzy o społeczeństwie. Metoda projektu i portfolio. Koncepcja kształcenia obywatelskiego w państwach Unii Europejskiej i w USA.</p>	<p>HIS2A_W02 HIS2A_W05 HIS2A_W10 HIS2A_U01 HIS2A_U12 HIS2A_K01 NAU2_W03 NAU2_W08 NAU2_U08 NAU2_K01</p>
2.	Systemy ustrojowe po II wojnie światowej	3	<p>Typologia systemów politycznych XX/XXI wieku (demokratyczne skonsolidowane, nieskonsolidowane i „szarej strefy” oraz niedemokratyczne - autorytarne i totalitarne). Systemy ustrojowe po II wojnie światowej wybranych państw Europy i świata. Liberalne demokracje. Państwa niedemokratyczne i totalitarne. Zmiany ustrojowe Polski ludowej („demokracja ludowa”, stalinizm, realny socjalizm) „Jesień narodów” i wybijanie się państw Europy Środkowej i Wschodniej (sowieckiej strefy wpływów) na niepodległość. Ewolucja systemu politycznego Rzeczypospolitej Polskiej po 1989 r. Transformacja pozimnowojenna Współczesny terroryzm: jego źródła i konsekwencje. Fundamentalizm religijny we współczesnym świecie.</p>	<p>HIS2A_W1 HIS2A_W2 HIS2A_W3 HIS2A_U01 HIS2A_U03 HIS2A_U04 HIS2A_K02</p>

3.	Samorząd i polityka lokalna	2	Geneza i rozwój instytucji samorządowych w Polsce X-XX wieku. Pojęcie, istota, rodzaje i modele samorządu terytorialnego. Pozycja samorządu terytorialnego we władzy publicznej i struktura samorządu terytorialnego w Polsce. Ustrój i organizacja władz samorządu terytorialnego i ich kompetencje. Dochody i wydatki – budżet w samorządach. Samorząd jako organizator życia wspólnot lokalnych i dysproporcje w rozwoju.	HIS2A_W01 HIS2A_W02 HIS2A_W03 HIS2A_U01 HIS2A_U03 HIS2A_U04 HIS2A_K01 HIS2A_K02 HIS2A_K04
4.	Współczesne procesy integracyjne w Europie i świecie	2	Rozpad koalicji antyhitlerowskiej i początki współpracy euroatlantyckiej. Powstanie, struktura i zadania Organizacji Narodów Zjednoczonych. Wojskowe zaangażowanie USA w Europie Zachodniej i etapy integracji militarnej (Unia Zachodnia, NATO, koncepcja EWO, Unia Zachodnioeuropejska). Pierwszy etap integracji gospodarczej w Europie Zachodniej (OEEC, Europejska Wspólnota Węgla i Stali, Europejska Wspólnota Gospodarcza, Euroatom, Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu, OECD). Determinanty współpracy euroatlantyckiej (RWPG; Układ Warszawski; doktryna Breżniewa; konflikty regionalne: problem niemiecki i kryzysy berlińskie, wojna indochińska, konflikty na Bliskim Wschodzie, powstanie na Węgrzech, kryzys karaibski). Procesy integracyjne w Azji i strefie Pacyfiku (ANZUS - 1952, SEATO - 1954, Pakt Bagdadzki i CENTO, Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo- Wschodniej - ASEAN). Etapy rozwoju Wspólnot i Unii Europejskiej. Próby tworzenia systemu bezpieczeństwa w Europie (KBWE do OBWE) – obszar i formy działalności. Rozpad bloku wschodniego i aspiracje państw Europy Środkowej i Wschodniej. Proces rozszerzenia NATO (nowe formy współpracy polityczno-militarnej, pierwsza wojna w Zatoce Perskiej, wojna w krajach b. Jugosławii i na Bałkanach; nowe państwa członkowskie NATO). Geneza, cele i funkcjonowanie Grupy Wyszehradzkiej. Unia Europejska w końcu XX i w pierwszych dekadach XXI wieku (Traktat z Maastricht; instytucje Unii Europejskiej; stowarzyszenie, kandydowanie i członkostwo nowych państw). Zasadnicze problemy Unii Europejskiej w XXI wieku (kryzys finansowy 2007-2009; kryzysy migracyjne, Brexit, pandemia COVID-19, agresja Rosji na Ukrainę). Nowe projekty organizacji międzynarodowych wobec aktualnych wyzwań w zakresie bezpieczeństwa w Europie i na świecie	HIS2A_W01 HIS2A_W02 HIS2A_W04 HIS2A_U01 HIS2A_U03 HIS2A_U04 HIS2A_K01

			(Europejska Unia Bezpieczeństwa i Obrony, Korpus Europejski i europejskie siły szybkiego reagowania, Grupa Bukaresztańska B9; wschodnia flanka NATO; Transatlantyckie Partnerstwo w dziedzinie Handlu i Inwestycji – TTIP oraz Kompleksowa Umowa Gospodarczo- Handlowa - CETA; koncepcje prezydentów Donalda Trumpa i Joe Bidena).	
5.	Świat i Polska w pierwszych dekadach XXI w.	2	Ostatnia dekada XX w. Wybijanie się na suwerenność państw byłego bloku wschodniego. Problem rozliczenia przeszłości. Transformacja ustrojowa w Polsce (1989-1997). Konsekwencje polityczne, gospodarcze i społeczne. Przemiany kulturowe świata zachodniego w ostatnich dwóch dekadach. Stare (tradycyjne) i nowe wartości. Wielość i różnorodność postaw i zachowań w Polsce i na świecie. Dynamika i społeczno- polityczne następstwa zmian. Reformy rządu Jerzego Buzka i co z nich zostało. Wybory parlamentarne, prezydencki i samorządowe w Polsce 1990-2021. Ewolucja systemu wyborczego. Katastrofa smoleńska. Konsekwencje polityczne i społeczne. Dyskurs smoleński. Unia Europejska w latach 2004-2022. Kryzysy: finansowy i migracyjny. Brexit. Spory o ustrój UE. Rzeczpospolita samorządowa (1990-2022). Władze samorządowe a władza państwowa. Świat bez granic? Globalizacja. Rewolucja informacyjna. Media elektroniczne; Internet. Korzyści i zagrożenia. Władza i opozycja w Polsce 2001 – 2005 – 2007 – 2015 - 2021. Przemiany polskiej sceny politycznej. Polityka zagraniczna Polski 1989/90 – 1999 – 2004 - 2022. Rozwój cywilizacyjny a zagrożenia dla środowiska naturalnego. Zmiany demograficzne w Polsce, Europie i na świecie. Migracje – powody i kierunki. Trzydzieści lat Polski niepodległej – próba bilansu. (temat fakultatywny). Wyzwania stojące przed Polską, Europą i światem w trzeciej dekadzie XXI w. (temat fakultatywny).	HIS2A_W04 HIS2A_W05 HIS2A_W10 HIS2A_U01 HIS2A_U05 HIS2A_U10 HIS2A_K01 HIS2A_K03
6.	Społeczeństwo obywatelskie – aspekty socjologiczne	2	Socjologia życia publicznego. Idea społeczeństwa obywatelskiego. Kształtowanie postaw obywatelskich. Zachowania prospołeczne. Demokracja partycypacyjna w społeczeństwie obywatelskim. Prawa człowieka w społeczeństwie obywatelskim. Instytucje państwa a społeczeństwo obywatelskie. Samorząd i społeczności lokalne. Organizacje pozarządowe w społeczeństwie obywatelskim. Edukacja ustawiczna a rozwój społeczeństwa obywatel-	HIS2A_W05 HIS2A_W08 HIS2A_U02 HIS2A_U05 HIS2A_K02

			skiego. Społeczeństwo informacyjne. Wolontariat.	
Przedmioty z zakresu historii ciała i cielesności – aspektów kulturowych (do wyboru dla studentów realizujących ścieżkę nienauczycielską)				
1.	Historia ciała i cielesności w starożytności	3	Język ciała w starożytności – od ciała fizycznego do ciała symbolicznego. Ciało w ujęciu filozofów starożytnych. Ciała astralne. Ciało zwierzęce, ludzkie i boskie. Ciało obywatela, robotnika, niewolnika. Kanon piękna kobiety i mężczyzny. Ciało brzydkie, stare, kalekie. Ciało własne i obce – stereotypowe wyobrażenia cudzoziemca. Pielęgnacja i upiększanie ludzkiego ciała. Zdrowie i choroby ciała. Ćwiczenia fizyczne. Religie starożytne wobec ludzkiego ciała. Ciało i eros. Narodziny i śmierć – obyczaje i obrzędy.	HIS2A_W07 HIS2A_W08 HIS2A_U02 HIS2A_U04 HIS2A_K04
2.	Historia ciała i cielesności w średniowieczu	3	Ciało i cielesność jako kategoria kulturowa. Ciało i seksualność w filozofii i teologii średniowiecznej. Ciało i seksualność w prawie kanonicznym. Ciało zdrowe - ciało chore. Medycyna humoralna. Ciało zmarłych. Prawo świeckie wobec czynów przeciw ciału. Dwa ciała króla: ciało naturalne i ciało mistyczne. Ciało w malarstwie i sztuce średniowiecznej.	HIS2A_W07 HIS2A_W08 HIS2A_U02 HIS2A_U04 HIS2A_K04
3.	Historia ciała i cielesności w czasach nowożytnych	3	Przemiany obrazu ciała w epoce nowożytnej. Kanon piękna kobiety i mężczyzny. Obyczaje i mowa ciała. Ciało ludzkie i jego pielęgnacja. Ćwiczenia fizyczne. Zdrowie i choroby. Sekcje zwłok. Seksualność w okresie nowożytnym. Małżeństwo i rodzicielstwo. Problem prostytucji. Przestępstwa seksualne i wymiar kar. Patologiczne odchylenia seksualne. Rola ciała w różnych wyznaniach i religiach. Ciało, Kościół i sacrum Chrystusa, relikwie świętych.	HIS2A_W01 HIS2A_W03 HIS2A_U02 HIS2A_U04 HIS2A_K01 HIS2A_K04
4.	Historia ciała i cielesności w XIX-XX wieku	3	Ciało i cielesność w XIX-XX wieku jako kategorie kulturowe we współczesnej humanistyce – stan, perspektywy i metody badań. Zmiany modelu rodziny i życia rodzinnego w XIX – XX stuleciu. Społeczno-obyczajowe wzorce roli kobiety i mężczyzny w perspektywie gender history. Sfera prywatna – intymność w życiu codziennym. Kulturowe aspekty seksualności a wzorce obyczajowe. Aspekty kulturowe „rewolucji obyczajowych” w XX wieku. Prostytucja w kulturze europejskiej XIX-XX wieku. Ciało i cielesność w kontekście urody, higieny, zdrowia. Ciało i cielesność w kontekście starości i śmierci. Wyobrażenia ciała i cielesności w sztuce (wybrane aspekty).	HIS2A_W04 HIS2A_W05 HIS2A_U02 HIS2A_U04 HIS2A_K01 HIS2A_K04
Przedmioty z zakresu historii życia codziennego w wojsku na przestrzeni dziejów (do wyboru dla studentów realizujących ścieżkę nienauczycielską)				

1.	Życie codzienne w armii greckiej i legionach rzymskich	3	Życie żołnierskie w świecie antycznym – nowe metody badań, wyzwania naukowe, kontrowersje. Ramy instytucjonalne: dowództwo naczelne, kadra oficerska, żołnierze w armiach greckich i legionach rzymskich – porównanie. Rekrutacja. Struktura społeczna antycznych armii. Wykształcenie żołnierzy. Status żołnierza w społeczeństwie. Obcy w armiach antycznych. Antyczni najemnicy. Aproprowizacja armii antycznych. Żołnierska dieta i przygotowywanie posiłków. Żołd. Użytki w armii. Zaprawa wojenna. Dyscyplina w armii. Nagrody i kary. Dezercja. Organizacja obozu żołnierskiego. Armia w marszu. Higiena w armii. Służba medyczna. Zarazy. Transport rannych. Tabory – niewolnicy, służba, kupcy, prostytutka. Czas wolny – odpoczynek. Religia. Aspekty poznawcze wyprawy wojennej. Armia i cywile.	HIS2A_W07 HIS2A_W08 HIS2A_U02 HIS2A_U04 HIS2A_K04
2.	Życie codzienne w piechocie zaciężnej i jeździe w średniowieczu i nowożytności	3	Ustawy i artykuły wojenne w średniowieczu w Europie – regulacja życia codziennego żołnierzy. Polskie ustawy i artykuły wojenne w XVI-XVIII wieku a codzienność armii Rzeczypospolitej doby nowożytnej. Artykuły hetmańskie i ich znaczenie. Ucieczka z pola bitwy i zdrada w dawnym wojsku polskim. Religijność żołnierzy i jej przejawy w okresie do końca XVIII w. Ceremoniał promocyjny w wojsku Rzeczypospolitej do końca XVIII w. Zdrowie i choroba w wojsku w okresie od średniowiecza do końca doby nowożytnej. Etos i obyczaje rycerskie w Europie. Mentalność żołnierzy w świetle, testamentów z epoki nowożytnej. Niesubordynacja, przestępstwa, kary cielesne i kara śmierci w dawnym wojsku. O co dbał żołnierz w obozie wojskowym w XVII-XVIII w.? Swawola żołnierska wobec ludności cywilnej - wybrane zagadnienia. Życie codzienne w obozie pospolitego ruszenia w świetle źródeł narracyjnych. Śmierć na polu bitwy jako istotny element kultury rycerskiej i sarmackiej	HIS2A_W07 HIS2A_W08 HIS2A_U02 HIS2A_U04 HIS2A_K04
3.	Życie codzienne w XIX-wiecznej armii europejskiej	3	Organizacja sił zbrojnych w Europie i na świecie w XIX wieku. Specyfika życia codziennego żołnierzy różnych armii, stopni i formacji wojskowych (status szeregowych, podoficerów, generalicji; wojska lądowe: piechota, kawaleria, artyleria; morskie; początki sił powietrznych). Regulaminy służbowe, normy życia koszarowego, kodeksy honorowe, sposoby utrzymywania dyscypliny, kary i nagrody. Koszarowa (garnizonowa) codzienność: warunki zakwaterowania, umundurowanie, wyżywienie, uposażenie żołnierzy i oficerów. Specyfika życia codziennego	HIS2A_W01 HIS2A_W02 His2A_W07 HIS2A_U02 HIS2A_U04 HIS2A_U10 HIS2A_K01

			żołnierzy oddziałów partyzanckich. Praktyki i posługi religijne w wojsku (garnizonowe świątynie, kapelani, udział w uroczystościach religijnych) Sytuacja mniejszości wyznaniowych, narodowych i językowych w formacjach wojskowych. Relacje żołnierzy ze społeczeństwem, administracją cywilną innymi służbami mundurowymi. Udział żołnierzy w życiu artystycznym, kulturalnym i towarzyskim lokalnej społeczności (żołnierskie teatry, chóry, orkiestry, czytelnie, kluby, resursy).	
4.	Życie codzienne w XX-wiecznej armii	3	Analiza źródeł przedstawiających żołnierskie życie codzienne. Wymogi codzienne stojące przed siłami zbrojnymi. Trud żołnierski podczas szkolenia wojskowego i bojowego. Warunki i zagrożenia, w jakich wykonywane są zadania wojenne. Życie rodzinne. Przychody i wydatki. Wykształcenie. Religijność. Rozrywki i sposób spędzania wolnego czasu. Biografie wybranych oficerów, np. Józef Haller, Felicjan Sławoj Składkowski, Edward Rydz-Śmigły, Józef Beck, Władysław Sikorski, Wojciech Jaruzelski.	HIS2A_W4 HIS2A_W5 HIS2A_U02 HIS2A_U04 HIS2A_K01 HIS2A_K04
PRAKTYKI (wymiar, zasady i forma):				
Celem praktyk zawodowych, niepedagogicznych prowadzonych w Instytucie Historii UJK jest przygotowanie studentów do pracy w instytucjach kultury, takich jak: muzea, wydawnictwa, galerie sztuki, w ośrodkach kreujących rozwój kultury, w odpowiednich działach jednostek samorządowych, rządowych i pozarządowych, różnego typu mediach. Studenci odbywają praktyki w wymiarze 60 godzin. Celem praktyk zawodowych, pedagogicznych prowadzonych w Instytucie Historii UJK jest przygotowanie studentów do wykonywania zawodu nauczyciela przedmiotu Historia oraz drugiego przedmiotu (Wiedza o Społeczeństwie), w tym: poznania ogólnych zasad organizowania i prowadzenia pracy dydaktyczno-wychowawczej w szkole podstawowej i ponadpodstawowej (WOS) oraz ponadpodstawowej (Historia); kształtowania umiejętności wykorzystywania w działalności praktycznej wiedzy zdobytej podczas studiów; pogłębiania znajomości metod i form nauczania historii oraz gromadzenia materiału obserwacyjnego i doświadczalnego o szkole i jej środowisku. Student odbywa praktykę psychologiczno-pedagogiczną w wymiarze 15 godzin, praktykę z historii w szkole ponadpodstawowej w wymiarze 45 godzin, praktykę z Wiedzy o Społeczeństwie w szkole podstawowej i ponadpodstawowej w wymiarze 90 godzin. Szczegółowe zasady odbywania praktyk reguluje harmonogram, dziennik i instrukcja praktyk.				
1.	Praktyka zawodowa	2	Specyfika pracy i formy działalności prowadzonej przez instytucje kultury. Charakterystyka zbiorów stanowiących historyczne dobra kultury. Zasady przechowywania, opracowywania i udostępniania zbiorów. Zasady tworzenia i obiegu dokumentacji. Praca przewodnika, praca osoby zaangażowanej w ochronę, a także promocję i popularyzację historycznych dóbr kultury.	HIS2A_W1 HIS2A_U01 HIS2A_U09 HIS2A_K02 HIS2A_K03

2.	Praktyka zawodowa psychologiczno-pedagogiczna ciągła w szkole ponadpodstawowej	1	<p>Zapoznanie się ze specyfiką szkoły ponadpodstawowej, w której praktyka jest odbywana, w szczególności poznanie organizacji pracy, prowadzonej dokumentacji oraz realizowanych zadań opiekuńczo – wychowawczych. Obserwowanie: a) aktywności poszczególnych uczniów, w tym uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, b) zorganizowanej i podejmowanej spontanicznie aktywności formalnych i nieformalnych grup uczniów, dynamiki grupy, ról pełnionych przez uczestników grupy, zachowań i postaw uczniów c) działań opiekuńczo-wychowawczych i dydaktycznych wychowawcy i nauczycieli przedmiotów c) interakcji dorosły (nauczyciel, wychowawca) – uczeń oraz interakcji między uczniami (w tym samym i różnym wieku). d) procesów komunikowania interpersonalnego i społecznego w grupach wychowawczych, ich prawidłowości i zakłóceń. Zaplanowanie i przeprowadzenie zajęć wychowawczych pod nadzorem opiekuna praktyk zawodowych Analiza sytuacji i zdarzeń pedagogicznych zaobserwowanych lub doświadczonych w czasie praktyk konfrontowanie wiedzy teoretycznej z praktyczną, ocena własnego funkcjonowania w toku realizowanych zadań opiekuńczych i wychowawczych (dostrzeganie swoich mocnych i słabych stron), ocena przebiegu prowadzonych działań oraz realizacji zamierzonych celów, omawianie zgromadzonych doświadczeń w grupie studentów (słuchaczy). Współdziałanie z opiekunem praktyk w: realizacji założeń projektów tematycznych, omawianiu obserwowanych sytuacji i przeprowadzonych działań, prowadzeniu dokumentacji z praktyki.</p>	NAU2_W05 NAU2_W02 NAU1_W05 NAU2_W02 NAU2_W05 NAU2_U01 NAU2_U01 NAU2_U01 NAU2_U12 NAU2_U05 NAU2_U12 NAU2_U13 NAU2_K02 NAU2_K03 NAU2_K04
3.	Praktyka zawodowa dydaktyczna śródroczna z historii w szkole ponadpodstawowej	3	<p>Kształtowanie kompetencji dydaktyczno-wychowawczych przez zapoznanie się ze specyfiką szkoły ponadpodstawowej i prowadzonej w niej edukacji historycznej. Obserwacje czynności podejmowanych przez opiekuna praktyk w toku prowadzonych przez niego lekcji historii. Organizacja i prowadzenie lekcji historii (w oparciu o samodzielnie opracowywane scenariusze, z wykorzystaniem technologii informacyjnej). Kształtowanie kompetencji dydaktycznych poprzez analizę i interpretację zaobserwowanych albo doświadczanych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych. Zapoznanie się z dokumentacją szkoły ponadpodstawowej.</p>	HIS2A_W1 HIS2A_W2 HIS2A_U05 HIS2A_U09 NAU2_W01 NAU2_W06 NAU2_U01 NAU2_U03 NAU2_U04 NAU2_U05 NAU2_U06 NAU2_U07

				NAU2_U08 NAU2_U09 NAU2_K01 NAU2_K02 NAU2_K05
4.	Praktyka zawodowa dydaktyczna ciągła z historii w szkole ponadpodstawowej	1	Kształtowanie kompetencji dydaktyczno-wychowawczych przez zapoznanie się ze specyfiką szkoły ponadpodstawowej i prowadzonej w niej edukacji historycznej. Obserwacje czynności podejmowanych przez opiekuna praktyk w toku prowadzonych przez niego lekcji historii. Organizacja i prowadzenie lekcji historii (w oparciu o samodzielnie opracowywane scenariusze, z wykorzystaniem technologii informacyjnej). Kształtowanie kompetencji dydaktycznych poprzez analizę i interpretację zaobserwowanych albo doświadczanych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych. Zapoznanie się z dokumentacją szkoły ponadpodstawowej.	HIS2A_W1 HIS2A_W0 HIS2A_U03 HIS2A_U19 NAU2_W01 NAU2_W06 NAU2_U01 NAU2_U03 NAU2_U04 NAU2_U05 NAU2_U06 NAU2_U07 NAU2_U08 NAU2_U09 NAU2_K01 NAU2_K02 NAU2_K05
5.	Praktyka zawodowa dydaktyczna śródroczna z WOS w szkole podstawowej	3	Kształtowanie kompetencji dydaktyczno-wychowawczych przez zapoznanie się ze specyfiką szkoły ponadpodstawowej i prowadzonej w niej edukacji społecznej i obywatelskiej. Obserwacje czynności podejmowanych przez opiekuna praktyk w toku prowadzonych przez niego lekcji wiedzy o społeczeństwie. Organizacja i prowadzenie lekcji wiedzy o społeczeństwie (w oparciu o samodzielnie opracowywane scenariusze, z wykorzystaniem technologii informacyjnej). Kształtowanie kompetencji dydaktycznych poprzez analizę interpretację zaobserwowanych albo doświadczanych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych. Zapoznanie się z dokumentacją szkoły	HIS2A_W01 HIS2A_W02 HIS2A_U05 HIS2A_U19 NAU2_W01 NAU2_W06 NAU2_U01 NAU2_U03 NAU2_U04 NAU2_U05 NAU2_U06 NAU2_U07 NAU2_U08 NAU2_U09 NAU2_K01 NAU2_K02

				NAU2_K05
6.	Praktyka zawodowa dydaktyczna ciągła z WOS w szkole podstawowej	2	Kształtowanie kompetencji dydaktyczno-wychowawczych przez zapoznanie się ze specyfiką szkoły ponadpodstawowej i prowadzonej w niej edukacji społecznej i obywatelskiej. Obserwacje czynności podejmowanych przez opiekuna praktyk w toku prowadzonych przez niego lekcji wiedzy o społeczeństwie. Organizacja i prowadzenie lekcji wiedzy o społeczeństwie (w oparciu o samodzielnie opracowywane scenariusze, z wykorzystaniem technologii informacyjnej). Kształtowanie kompetencji dydaktycznych poprzez analizę i interpretację zaobserwowanych albo doświadczanych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych. Zapoznanie się z dokumentacją szkoły.	HIS2A_W01 HIS2A_W02 HIS2A_U05 HIS2A_U09 NAU2_W01 NAU2_W06 NAU2_U01 NAU2_U03 NAU2_U04 NAU2_U05 NAU2_U06 NAU2_U07 NAU2_U08 NAU2_U09 NAU2_K01 NAU2_K02 NAU2_K05
7.	Praktyka zawodowa dydaktyczna śródroczna z WOS w szkole ponadpodstawowej	2	Kształtowanie kompetencji dydaktyczno-wychowawczych przez zapoznanie się ze specyfiką szkoły ponadpodstawowej i prowadzonej w niej edukacji obywatelskiej i społecznej. Obserwacje czynności podejmowanych przez opiekuna praktyk w toku prowadzonych przez niego lekcji wiedzy o społeczeństwie. Organizacja i prowadzenie lekcji wiedzy o społeczeństwie (w oparciu o samodzielnie opracowywane scenariusze, z wykorzystaniem technologii informacyjnej). Kształtowanie kompetencji dydaktycznych poprzez analizę i interpretację zaobserwowanych albo doświadczanych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych. Zapoznanie się z dokumentacją szkoły.	HIS2A_W01 HIS2A_W02 HIS2A_U05 HIS2A_U09 NAU2_W01 NAU2_W06 NAU2_U01 NAU2_U03 NAU2_U04 NAU2_U05 NAU2_U06 NAU2_U07 NAU2_U08 NAU2_U09 NAU2_K01 NAU2_K02 NAU2_K04
8.	Praktyka zawodowa dydaktyczna ciągła z WOS w szkole ponadpodstawowej	1	Kształtowanie kompetencji dydaktyczno-wychowawczych przez zapoznanie się ze specyfiką szkoły ponadpodstawowej i prowadzonej w niej edukacji obywatelskiej i społecznej. Obserwacje	HIS2A_W01 HIS2A_W02 HIS2A_U05

			czynności podejmowanych przez opiekuna praktyk w toku prowadzonych przez niego lekcji wiedzy o społeczeństwie. Organizacja i prowadzenie lekcji wiedzy o społeczeństwie (w oparciu o samodzielnie opracowywane scenariusze, z wykorzystaniem technologii informacyjnej). Kształtowanie kompetencji dydaktycznych poprzez analizę i interpretację zaobserwowanych albo doświadczanych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych. Zapoznanie się z dokumentacją szkoły.	HIS2A_U09 NAU2_W01 NAU2_W06 NAU2_U01 NAU2_U03 NAU2_U04 NAU2_U05 NAU2_U06 NAU2_U07 NAU2_U08 NAU2_U09 NAU2_K01 NAU2_K02 NAU2_K04
	razem	120		

Studentów obowiązuje szkolenie dotyczące bezpiecznych i higienicznych warunków kształcenia, w wymiarze nie mniejszym niż 4 godziny, w zakresie uwzględniającym specyfikę kształcenia w uczelni i rodzaj wyposażenia technicznego wykorzystywanego w procesie kształcenia.

Studentów obowiązuje szkolenie biblioteczne w wymiarze 2 godzin.

Studentów obowiązuje szkolenie z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej (4 godziny studenci ścieżki nienauczycielskiej, 5 godzin studenci ścieżki nauczycielskiej).

Wymienionym szkoleniom nie przypisuje się punktów ECTS.

14. SPOSOBY WERYFIKACJI I OCENY EFEKTÓW UCZENIA SIĘ OSIĄGNIĘTYCH PRZEZ STUDENTA W TRAKCIE CAŁEGO CYKLU KSZTAŁCENIA:

Weryfikacja i ocena efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w trakcie całego cyklu kształcenia na kierunku historia (studia drugiego stopnia) stanowi istotny element procedur obowiązujących w ramach funkcjonującego Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Obejmuje ona okresową ocenę przez studentów zajęć prowadzonych na kierunku Historia, ocenę tematów prac dyplomowych przez Kierunkowy Zespół ds. Jakości Kształcenia, kontrolę, analizę i ocenę przez Kierunkowy Zespół ds. Jakości Kształcenia archiwizowanych teczek z pracami kontrolnymi, hospitację zajęć prowadzonych przez pracowników Instytutu Historii, ocenę ww. dokumentacji i kontrolę procesu zapewnienia jakości kształcenia przez Zespół ds. Ewaluacji Jakości Kształcenia na Wydziale. Kontrolę nad tym procesem posiada Uczelniana Komisja ds. Kształcenia. Szczegółowa weryfikacja i ocena efektów uczenia się odbywa się:

- w procesie dyplomowania (ocena pracy dyplomowej przez promotora i recenzenta),
- w procesie ankietyzacji przeprowadzanej wśród studentów kończących proces kształcenia (ocena realizacji kierunkowych efektów uczenia się),
- poprzez realizację i ocenę praktyk studenckich (zgodnie z regulaminem praktyk),
- poprzez uzyskiwanie od studentów informacji dotyczącej posiadanej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w kontekście pobytu w uczelni partnerskiej w ramach wymiany międzynarodowej,

- poprzez osiągnięcia kół naukowych (informacja zwrotna poprzez uzyskiwane recenzje zewnętrzne – publikacje naukowe, wystąpienia na konferencjach, przyznane stypendium Rektora lub Ministra),
- poprzez badanie losów absolwentów i informacji zwrotnych w zakresie uzyskanej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz ich przydatności na rynku pracy,
- poprzez badanie opinii pracodawców w zakresie programów studiów, w tym szczególnie zakładanych efektów uczenia się i metod ich weryfikacji.

Podstawę oceny realizacji efektów uczenia się stanowią ponadto: prace etapowe realizowane przez studentów w trakcie studiów (kolokwia, sprawdziany, prace zaliczeniowe i egzaminacyjne, referaty, projekty, prezentacje, itd., według szczegółowych ustaleń przedstawionych w kartach przedmiotów), których charakter i miejsce określono w ramach funkcjonującego Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia (ocena skuteczności osiągania zakładanych efektów kształcenia). Szczegółowe efekty uczenia się i formę ich weryfikacji wyznacza prowadzący przedmiot i umieszcza je w karcie przedmiotu. Formy i metody prowadzenia zajęć oraz kryteria oceny i jej składowe określa karta przedmiotu. Wszystkie formy weryfikacji osiągnięć studenta uzyskanych w ramach zajęć w danym semestrze odnotowuje się w kartach okresowych osiągnięć studenta.

Formy i metody prowadzenia zajęć oraz kryteria oceny i jej składowe określa karta przedmiotu.

Wszystkie formy weryfikacji osiągnięć studenta uzyskanych w ramach zajęć w danym semestrze odnotowuje się w kartach okresowych osiągnięć studenta.